

TWEEDE HOOFDSTUK

EXODUS 2:1-25

De Leer van de Naastenliefde

6703. Omdat volgens het opgevatte voornemen, voorafgaand aan de hoofdstukken van het boek Exodus, de Leer der Naastenliefde zal worden voorgelegd, moet eerst worden gezegd wat de naaste is; hij is degene, jegens wie de naastenliefde moet worden beoefend; indien men immers niet weet wie de naaste is, dan kan de naastenliefde op eenzelfde wijze, zonder onderscheid, worden uitgeoefend, dus evenzo jegens de bozen als jegens de goeden; daardoor wordt de naastenliefde niet naastenliefde; de bozen immers doen uit de weldaden die zij ontvangen de naaste boos, maar de goede doen wel.

6704. De algemene mening heden ten dage is, dat elk mens evengelijk de naaste is en dat eenieder die hulp behoeft, welgedaan moet worden; maar het is voor de christelijke voorzichtigheid van belang om goed uit te vorsen hoedanig het leven van de mens is en volgens dit de naastenliefde uit te oefenen; de mens van de innerlijke Kerk doet dit met onderscheid, dus met inzicht; maar de mens van de uiterlijke Kerk doet dit, omdat hij niet zodanig die dingen kan onderkennen, zonder onderscheid.

6705. De Ouden rangschikten de naaste in klassen; en elke klasse noemden zij naar de namen van degenen die in de wereld meer dan de overigen hulpbehoevend verschijnen; en zij leerden hoe de naastenliefde moest worden uitgeoefend jegens hen die in de ene klasse waren en jegens hen die in een andere waren; en zo stelden zij in volgorde een leer op en daarna stelden zij hun leven in; vandaar bevatte de leer van hun Kerk de wetten van het leven; en daaruit zagen zij hoedanig de een en de ander een mens van de Kerk was, die zij broeder noemden, maar met een onderscheid in de innerlijke zin volgens de uitoefeningen van de naastenliefde naar de echte leer van de Kerk of naar een leer die door henzelf veranderd was; eenieder verdedigt immers, omdat hij onberispelijk wil verschijnen, zijn leven en daarom ontvouwt hij of verandert hij de wetten van de leer ten gunste van zichzelf.

6706. De verschillen die onderscheid maken tussen de naaste, die de mens van de Kerk terdege moet weten, opdat hij de hoedanigheid van de naastenliefde zal weten, gedragen zich volgens het goede dat bij eenieder is; en omdat al het goede voortgaat uit de Heer, is de Heer in de hoogste zin en in de uiterste uitnemende graad de Naaste van Wie de oorsprong is; daaruit volgt dat eenieder, voor zoveel als hij van de Heer bij zich heeft, de naaste is; en omdat niemand op dezelfde wijze de Heer opneemt, dat wil zeggen, het goede dat van Hem voortgaat, is daarom ook niet de ene mens op dezelfde wijze de naaste als de andere; allen immers, zoveel als er ook mogen zijn in de hemelen en allen, zoveel als het er op aarde zijn, verschillen naar het goede; nooit bestaat er bij twee mensen het goede dat volstrekt hetzelfde is; er moet een verschil zijn, opdat elk goede op zichzelf zal blijven bestaan.

Maar al die verschillende vormen van het goede, dus alle onderscheid makende verschillen van de naaste, die zich gedragen volgens de opneming van de Heer, dat wil zeggen, volgens de opneming van het voortgaande goede van Hem, kan nooit enig mens, zelfs niet enig engel weten, maar slechts in het algemeen, dus de geslachten en de talloze soorten ervan; ook vergt de Heer niet meer van de mens van de Kerk dan dat hij zal leven volgens dat wat hij weet.

6707. Hieruit blijkt nu duidelijk dat de hoedanigheid van het christelijk goede bepaalt in welke graad eenieder de naaste is; de Heer immers is in het goede aanwezig, omdat het van Hemzelf is en Hij is aanwezig volgens de hoedanigheid ervan; en dat, omdat van de Heer de

oorsprong van de naaste moet worden afgeleid, daarom de verschillen die onderscheid maken van de naaste, zich gedragen volgens de aanwezigheid van de Heer, in het goede, dus volgens de hoedanigheid van het goede.

6708. Dat de naaste is volgens de hoedanigheid van het goede, blijkt uit de gelijkenis van de Heer ten aanzien van hem, ‘die viel onder de rovers, aan wie, terwijl hij half dood lag, een priester voorbijging en eveneens een Leviet, maar een Samaritaan, na zijn wonden verbonden en wijn en olie daarin gegoten te hebben, hem op zijn eigen lastdier hief en hem voerde naar de herberg en voor hem zorg droeg’; deze mens, omdat hij het goede van de naastenliefde uitoefende, wordt de naaste genoemd’, (Lukas 10:29-37).

Daaruit kan men weten dat de naaste diegenen zijn die in het goede zijn; maar zij die in het boze zijn, zijn weliswaar de naaste, maar in een geheel ander opzicht; en omdat dit zo is, moet aan hen op andere wijze worden welgedaan.

Maar hierover zal, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in wat volgt meer worden gezegd.

6709. Omdat de hoedanigheid van het goede bepaalt hoe ieder mens de naaste is, is het de liefde die dit doet; want er bestaat niet enig goede dat niet van de liefde is; daaruit ontstaat elk goede en daaruit ontstaat de hoedanigheid van het goede.

6710. Dat het de liefde is die maakt dat men de naaste kan zijn en dat eenieder de naaste is volgens de hoedanigheid ervan, blijkt duidelijk uit degenen die in de eigenliefde zijn; deze mensen erkennen diegenen als de naaste die hen het meest liefhebben, dat wil zeggen, voor zoveel als zij van hen zijn, dus in hen; dezen omhelzen en kussen zij, dezen doen zij wel en noemen zij broeders; ja zelfs zeggen zij ook van dezen, omdat zij bozen zijn, dat zij meer de naaste zijn dan de anderen; de overigen houden zij, naar gelang die hen liefhebben, voor de naaste; dus volgens de hoedanigheid en de hoeveelheid van de liefde; zulke mensen leiden van henzelf de oorsprong van de naaste af, met als oorzaak dat hun liefde bepalend is.

6711. Degenen echter die zichzelf niet boven anderen liefhebben, zoals allen die van het rijk van de Heer zijn, zullen de oorsprong van de naaste afleiden van Hem Die zij boven alle dingen moeten liefhebben, dus van de Heer en zij zullen eenieder voor de naaste houden volgens de hoedanigheid van de liefde tot Hem.

Degenen dus die anderen liefhebben zoals zichzelf en te meer zij die, evenals de engelen, anderen meer liefhebben dan zichzelf, zij allen leiden de oorsprong van de naaste van de Heer af, want in het goede is de Heer Zelf; het gaat immers van Hem voort; daaruit kan eveneens vaststaan, dat het hoedanige van de liefde bepaalt wie de naaste is.

Dat de Heer in het goede is, leert Hijzelf bij Mattheüs, Hij zegt immers tot degenen die in het goede zijn geweest: ‘*Dat zij Hem te eten hebben gegeven, dat zij Hem te drinken hebben gegeven, dat zij Hem hebben opgenomen, Hem gekleed, Hem bezocht en in de kerker tot Hem zijn gekomen*’ en daarna dat zij ‘*voor zoveel als zij het een van Zijn minste broeders hebben gedaan, het Hemzelf gedaan hebben*’, (Mattheüs 25:34-40).

6712. Hieruit kan nu vaststaan, vanwaar de oorsprong van de naaste door de mens van de Kerk moet worden afgeleid; en dat eenieder de naaste is in die graad waarin hij de Heer nader is en omdat de Heer in het goede van de naastenliefde is, dat de naaste is volgens de hoedanigheid van het goede, dus volgens het hoedanige van de naastenliefde.

EXODUS 2:1-25

1. En er ging een man uit het huis van Levi en hij nam een dochter van Levi.
2. En de vrouw ontving en zij baarde een zoon; en zij zag hem dat hij goed was en zij verborg hem drie maanden.
3. En zij kon hem niet langer verbergen en zij nam voor zich een kistje van bies en belijmde het met lijm en pek en zij legde daarin de geborene en zij legde hem tussen het riet aan de oever van de stroom.
4. En zijn zuster stond van verre om te kennen wat hem zou geschieden.
5. En de dochter van farao daalde neer om te wassen aan de stroom; en haar dienaressen waren gaande aan de zijde van de stroom; en zij zagen het kistje in het midden van het riet en zij zond haar dienstmaagd en zij nam het.
6. En zij opende het en zij zag hem, de geborene, en ziet, een knaap wenende en zij erbarmde zich over hem en zij sprak: Van de geborenen der Hebreëen is deze.
7. En zijn zuster sprak tot de dochter van farao: Zal ik gaan en u een vrouw voedster uit de Hebreeuwse vrouwen roepen en dat zij u de geborene zal zogen.
8. En de dochter van farao sprak tot haar: Ga heen; en het meisje ging en zij riep de moeder van de geborene.
9. En de dochter van farao sprak tot haar: Neem u deze geborene heen en zoog hem mij; en ik zal uw loon geven; en de vrouw nam de geborene en zij zoogde hem.
10. En de geborene groeide en zij bracht hem tot de dochter van farao en hij was haar tot een zoon; en zij noemde zijn naam Mozes en zij sprak: Omdat ik hem uit de wateren heb getrokken.
11. En het geschiedde in die dagen en Mozes groeide en hij ging uit tot zijn broeders en hij zag hun lasten en hij zag een Egyptische man die een Hebreeuwse man uit zijn broeders sloeg.
12. En hij schouwde uit herwaarts en derwaarts, en hij zag dat er geen man was en hij sloeg de Egyptenaar dood en hij verborg hem in het zand.
13. En hij ging uit de andere dag en ziet, twee Hebreeuwse mannen waren twistende; en hij sprak tot de onrechtschapene: Waarom slaat gij uw genoot.
14. En hij sprak: Wie heeft u gesteld tot een man-vorst en rechter over ons; zegt gij om mij te doden, gelijk gij de Egyptenaar hebt gedood? En Mozes vreesde en hij sprak: Zeker, het woord is bekend.
15. En farao hoorde dit woord en hij zocht Mozes te doden; en Mozes vluchtte van voor farao en hij woonde in het land Midian en hij woonde aan een put.
16. En de priester van Midian had zeven dochters en zij kwamen en zij putten en zij vulden de drinkbakken om de kudde van kleinvee van hun vader te drenken.
17. En de herders kwamen en zij joegen hen weg; en Mozes stond op en hij hielp hen en hij drenkte hun kudde van kleinvee.
18. En zij kwamen tot Reuël hun vader; en hij sprak: Waarom hebt gij u heden gehaast te komen?
19. En zij zeiden: Een Egyptische man heeft ons bevrijd uit de hand van de herders; en hij heeft ook door te putten geput voor ons en de kudde van kleinvee gedrenkt.
20. En hij sprak tot zijn dochters; En waar is hij; waarom dit, hebt gij de man achtergelaten; roept hem en geef hem brood te eten.
21. En Mozes wilde wonen met de man en hij gaf Zippora, zijn dochter, aan Mozes.
22. En zij baarde een zoon en hij noemde zijn naam Gersom, omdat hij sprak: Ik ben een vreemdeling in een vreemd land.
23. En het geschiedde in deze vele dagen en de koning van Egypte stierf; en de zonen Israëls zuchtten vanwege de slavernij en zij kermden; en hun gekerm klom op tot God vanwege de slavenarbeid.

24. *En God hoorde hun gekerm en God gedacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izaäk en met Jakob.*
25. *En God zag de zonen Israëls en God kende.*

INHOUD

6713. In dit hoofdstuk wordt in de innerlijke zin gehandeld over het Goddelijk Ware, over de aanvang ervan en de opeenvolgende staten bij de mens van de Kerk.

6714. In de hoogste zin wordt gehandeld over de Heer, hoe Hijzelf ten aanzien van het Menselijke de Goddelijke Wet is geworden; Mozes beeldt de Heer uit ten aanzien van de Goddelijke Wet, die het Woord is; en in de betrekkelijke zin beeldt hij het Goddelijk Ware bij de mens van de Kerk uit.

DE INNERLIJKE ZIN

6715. 1-4. *En er ging een man uit het huis van Levi en hij nam een dochter van Levi. En de vrouw ontving en zij baarde een zoon; en zij zag hem dat hij goed was en zij verborg hem drie maanden. En zij kon hem niet langer verbergen en zij nam voor zich een kistje van bies en belijmde het met lijm en pek en zij legde daarin de geborene en zij legde hem in het riet aan de oever van de stroom. En zijn zuster stond van verre om te kennen wat hem zou geschieden.*

Er ging een man uit het huis van Levi betekent de oorsprong van het ware uit het goede; en hij nam een dochter van Levi, betekent de verbinding met het goede; en de vrouw ontving, betekent het eerste van de opkomst; en zij baarde een zoon, betekent de Goddelijke Wet in haar oorsprong; en zij zag hem dat hij goed was, betekent de gewaarwording dat het door de hemel was; en zij verborg hem drie maanden, betekent het volle van de tijd waarin zij niet verscheen; en zij kon hem niet langer verbergen, betekent de tijd dat zij moest verschijnen; en zij nam voor zich een kistje van bies, betekent het geringe dat rondom was, maar toch van het ware afgeleid; en zij belijmde het met lijm en met pek, betekent het goede gemengd met heet boze en valsheden; en zij legde daarin de geborene, betekent dat het diepst van binnen daar de Goddelijke Wet in haar oorsprong was; en zij legde hem tussen het riet aan de oever van de stroom, betekent dat zij eerst was onder de valse wetenschappen; en zijn zuster stond van verre om te kennen wat hem zou geschieden, betekent het ware van de Kerk, ver van daar verwijderd en de opmerkzaamheid.

6716. Er ging een man uit het huis van Levi; dat dit de oorsprong van het ware uit het goede betekent, staat vast uit de betekenis van de man, namelijk het ware, waarover nr. 3134; uit de betekenis van ‘uit het huis’ namelijk de oorsprong; en uit de uitbeelding van Levi, namelijk het goede; Levi beeldt immers in de hoogste zin de Goddelijke Liefde uit, nr. 3875; en in de innerlijke zin de geestelijke liefde, nrs. 3875, 4497, 4502, 4503; en omdat hij de liefde uitbeeldt, beeldt hij het goede uit, want al het goede is van de liefde.

Wat betreft de oorsprong van het ware uit het goede, die hier met de man uit het huis van Levi wordt aangeduid, moet men weten dat in wat volgt in de hoogste zin wordt gehandeld over de Heer, hoe Hijzelf ten aanzien van Zijn Menselijke de Goddelijke Wet is geworden, dat wil zeggen, het Ware Zelf.

Het is bekend dat de Heer geboren werd zoals een ander mens en dat Hij, toen Hij een klein kind was, leerde spreken zoals een ander klein kind en dat Hij daarna groeide in wetenschap

en verder in inzicht en wijsheid; daaruit blijkt dat Zijn Menselijke niet Goddelijk is geweest vanaf de geboorte, maar dat Hij Dit uit eigen macht Goddelijk heeft gemaakt.

Dat Hij dit gedaan heeft uit eigen macht, kwam omdat Hij van Jehovah was ontvangen; vandaar was het binnenste van Zijn leven Jehovah Zelf; want het binnenste van het leven van ieder mens, dat de ziel wordt genoemd, is van de vader; wat echter het binnenste bekleedt en dat het lichaam wordt genoemd, is van de moeder.

Dat het binnenste van het leven, dat van de vader is, aanhoudend invloeit en werkt in het uiterlijke en uitwendige, dat van de moeder is, en daarnaar streeft om dit eender aan zichzelf te maken, ook in de baarmoeder, kan vaststaan uit de kinderen, namelijk dat zij worden geboren met de inborst van de vader en soms de kleinkinderen en de achterkleinkinderen met de inborst van de grootvader en de overgrootvader.

Dit komt daarvandaan dat de ziel die van de vader is, aanhoudend het uitwendige dat van de moeder is, aan zich eender en tot een beeld van zich wil maken; dat dit zo bij de mens plaatsvindt, kan vaststaan dat het zo in de eerste plaats bij de Heer heeft plaatsgevonden; het binnenste van Hem was het Goddelijke Zelf, omdat het Jehovah Zelf was, want Hij was Zijn Enigverwekte Zoon; en omdat het binnenste het Goddelijke Zelf was.

Heeft Dit dan niet, meer dan bij elk mens, het uitwendige dat van de moeder was, tot een beeld van zich, dat wil zeggen aan zich eender kunnen maken, dus het Menselijke, dat uitwendig en van de moeder was, Goddelijk? en dit uit eigen macht, omdat het Goddelijke, dat het binnenste was, waaruit Hij werkte op het Menselijke, van Hemzelf was, evenals de ziel van de mens, die het binnenste is, van hem is?

En omdat de Heer is voortgegaan volgens de Goddelijke Orde, maakte Hij dat Zijn Menselijke, toen Hij in de wereld was, het Goddelijk Ware was; nadien echter, toen Hij ten volle verheerlijkt was, maakt Hij dat het het Goddelijk Goede was, dus één met Jehovah. Hoe dit heeft plaatsgevonden wordt in dit hoofdstuk in de hoogste zin beschreven; maar omdat de dingen die in de hoogste zin zijn, alle over de Heer handelen, het menselijk verstand te boven gaan, is het geoorloofd om in wat volgt de dingen uiteen te zetten die in dit hoofdstuk in de innerlijke zin zijn bevat; deze dingen handelen over de aanvang en de daaropvolgende staten van het Goddelijk Ware bij de mens van de Kerk, dat wil zeggen, bij de mens die wordt wederverwekt, nrs. 6713, 6714; de oorzaak dat die dingen in de innerlijke zin zijn bevat, is deze dat de wederverwekking van de mens een beeld is van de verheerlijking van het Menselijke van de Heer, zie de nrs. 3138, 3212, 3296, 3490, 4402, 5688, 3245, 3246.

6717. En hij nam een dochter van Levi; dat dit de verbinding met het goede betekent, staat vast uit de betekenis van een dochter nemen, namelijk tot echtgenote, te weten de verbinding; en uit de uitbeelding van Levi, namelijk het goede, nr. 6716.

Hoe het moet worden verstaan dat het ware, waarvan de oorsprong uit het goede is, verbonden is met het goede, moet worden gezegd: het ware dat door de Heer wordt ingeboezemd bij de mens die wordt wederverwekt, trekt de oorsprong uit het goede; het goede openbaart zich niet in de eerste tijd, omdat het in de innerlijke mens is; het ware echter openbaart zich omdat het in de uiterlijke mens is, en omdat het innerlijke op het uiterlijke werkt en niet omgekeerd, nr. 6322, is het het goede dat op het ware werkt en dit tot het zijne maakt, want het ware erkent niets anders en neemt niets anders op dan het goede; dit wordt zichtbaar in de aandoening van het ware die er is bij de mens die wordt wederverwekt; de aandoening zelf is uit het goede; ergens anders vandaan kan de aandoening, die van de liefde is, niet komen.

Maar dit ware, dat in deze eerste tijd, dat wil zeggen, vóór de wederverwekking, wordt opgenomen, is niet het echte ware van het goede, maar het is het ware van de leer; want dan overweegt de mens het niet of het wel het ware is, maar hij erkent het, omdat het van de leer van de Kerk is; en zolang hij niet overweegt of het het ware is en het vandaar erkent, is het

niet van hemzelf en daarom wordt het hem ook niet toegeëigend; dit is de eerste staat voor de mens die wordt wederverwekt.

Maar wanneer hij is wederverwekt, dan openbaart zich het goede, vooral daardoor dat hij het liefheeft te leven volgens het ware waarvan hij van zichzelf erkent dat het het ware is; dan wordt hem, omdat hij het ware wil dat hij erkent en daarnaar handelt, dit toegeëigend, omdat het niet, zoals eerder, slechts in het verstand, maar ook in de wil is en dat wat in de wil is, dit is toegeëigend; en omdat het verstand dan één maakt met de wil, want het verstand erkent en de wil doet, is er verbinding van elk van beide, namelijk van het goede en het ware.

Wanneer deze verbinding heeft plaatsgevonden, dan wordt er, evenals uit een huwelijk, aanhoudend nageslacht geboren, te weten ware en goede dingen, met de zegeningen en verkwikkingen ervan.

Het zijn deze beide staten die worden verstaan onder de oorsprong van het ware uit het goede en onder de verbinding ervan.

Maar het ware dat met het goede wordt verbonden, dat hier wordt aangeduid met ‘er ging een man uit het huis van Levi en hij nam een dochter van Levi’ is niet zo’n ware als door de mens in de eerste staat wordt opgenomen, want dat is het ware van de leer van die Kerk waarin hij geboren is; maar het is het ware zelf, want er wordt in de hoogste zin gehandeld over de Heer, hoe Hijzelf de Goddelijke Wet ten aanzien van het Menselijke is geworden; het is het ware van de Wet dat wordt bedoeld; dat de oorsprong ervan het goede is, komt omdat het Goddelijke, dat het binnenste van de Heer en het Zijn van Zijn leven was, dit voortbracht in Zijn Menselijke.

Zo heeft de verbinding tussen dat Ware met het Goede plaatsgevonden, want het Goddelijke is niets anders dan het Goede.

6718. En de vrouw ontving; dat dit het eerste van de opkomst betekent, namelijk van de Goddelijke Wet in het Menselijke van de Heer, staat vast uit de betekenis van ontvangen, namelijk het eerste van de opkomst; met de vrouw wordt hier hetzelfde aangeduid als wat eerder met de dochter van Levi wordt aangeduid die de man uit het huis van Levi nam, namelijk het ware verbonden met het goede.

6719. En zij baarde een zoon; dat dit de Goddelijke Wet in haar oorsprong betekent, staat vast uit de betekenis van baren, namelijk ontstaan, nrs. 2621, 2629, dus de oorsprong; en uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373; hier de Goddelijke Wet, omdat onder de zoon Mozes wordt verstaan; en dat deze de Heer ten aanzien van de Goddelijke Wet of het Woord, heeft uitgebeeld, zal in wat volgt worden getoond.

6720. Zij zag hem, dat hij goed was, dat dit het gewaarworden betekent dat het door de hemel was, staat vast uit de betekenis van zien, namelijk gewaarworden, waarover de nrs. 2150, 3764, 4567, 4723, 5400; en uit de betekenis van goed, namelijk hier, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de Goddelijke Wet in de Heer, door de hemel; maar dat goed hier betekent door de hemel, is een verborgenheid die men, indien die niet wordt onthuld, niet kan weten; toen de Heer Zijn Menselijke Goddelijk maakte, deed Hij dit vanuit het Goddelijke invloeiën door de hemel; niet dat de hemel iets uit zich bijdroeg, maar opdat het Goddelijke Zelf in het Menselijke zou kunnen invloeiën, vloeide het door de hemel heen in; dit doorheen invloeiën was het Goddelijk Menselijke vóór de Komst van de Heer en het was Jehovah Zelf in de hemelen of de Heer.

Het Goddelijke dat door de hemel heen vloeide, was het Goddelijk Ware of de Goddelijke Wet, die Mozes heeft uitgebeeld; en het Goddelijke dat door de hemel heen vloeit, is het goede.

Daaruit blijkt vanwaar het is dat met zij zag hem, namelijk de zoon dat hij goed was, de gewaarwording wordt aangeduid dat het door de hemel was.

6721. En zij verborg hem drie maanden; dat dit het volle van de tijd betekent waarin zij niet verscheen, staat vast uit de betekenis van verborgen worden, namelijk niet verschijnen; en uit de betekenis van drie maanden, namelijk het volle van de tijd en het volle van de staat; dat drie het volle is, of een volledige periode van aanvang tot einde, zie de nrs. 2788, 4495; en dat de maand, evenals de dag en het jaar, de tijd en de staat is, nrs. 2788; vandaar is drie maanden lang een nieuwe staat.

6722. En zij kon hem niet langer verbergen; dat dit de tijd betekent toen zij moest verschijnen, staat vast uit de betekenis van verborgen worden, namelijk niet verschijnen, waarover nr. 6721; vandaar is niet langer verborgen worden, verschijnen; dat het de tijd is toen zij moest verschijnen, komt omdat met de drie maanden, zolang als hij verborgen was, het volle van de tijd van aanvang tot einde is aangeduid, zie nr. 6721.

6723. En zij nam een kistje van bies [oevergewas]; dat dit het geringe betekent dat rondom was, maar toch van het ware afgeleid, staat vast uit de betekenis van een kistje of arkje, namelijk dat wat rondom is, of dat waarin iets is opgesloten, waarover hierna; en uit de betekenis van de bies, namelijk het geringe, maar toch van het ware afgeleid.

Dat de bies het geringe is, is duidelijk; dat het van het ware is afgeleid, komt omdat de bies dat betekent, zoals blijkt bij Jesaja: *'Wee het land, schaduw makende met vleugels, hetwelk aan de overzijde van de stromen van Kusch is, dat gezanten zendt in de zee en in vaten van bies over de aangezichten der wateren'*, (Jesaja 18:1,2); het land, schaduw makende met vleugels, voor de Kerk die zich door redeneringen vanuit de wetenschappen verduistert; aan de overzijde van de stromen van Kusch, voor tot de erkentissen waardoor zij de valse beginselen bevestigen, nr. 1164; in de zee gezanten zenden, voor de wetenschappen raadplegen, nr. 28; in vaten van bies over de aangezichten der wateren, voor de geringste ontvangers van het ware.

In de tegengestelde zin bij dezelfde: *'De dorre plaats zal tot een poel zijn en het dorstige tot springaders der wateren, gras voor riet en bies'*, (Jesaja 35:7); gras voor riet en bies, staat daarvoor, dat het wetenschappelijk ware in de plaats zal zijn voor zulke dingen waarin er niet enig ware is; dat het gras het wetenschappelijk ware is, blijkt uit de plaatsen in het Woord waar het wordt genoemd.

Omdat daarin voorzien was dat Mozes de Heer zou uitbeelden ten aanzien van de Goddelijke Wet of het Woord, in het bijzonder ten aanzien van historische Woord, is het daarom gebeurd dat hij, toen hij een klein kind was, werd gelegd in een kistje of arkje, maar in een van geringe waarde, omdat het was in de eerste opkomst en omdat het slechts het uitbeeldende was dat daar was, maar dat daarna de Goddelijke Wet zelf, nadat zij van de berg Sinaï was opgeblonken, in de ark werd gelegd die de Ark des verbonds werd genoemd; dat binnenin de Ark de Goddelijke Wet werd gelegd, zie (Exodus 40:20; 1 Koningen 8:9); en eveneens dat de boeken van Mozes het werden, (Deuteronomium 31:24-26); vandaar was de Ark hoogst heilig, omdat zij het Goddelijk Menselijke van de Heer uitbeeldde ten aanzien van de Goddelijke Wet; want het Goddelijk Menselijke van de Heer gaat vanuit de Goddelijke Wet of het Goddelijk Ware voort, dat hetzelfde is als het Woord bij Johannes: *'In de aanvang was het Woord en het Woord was bij God en God was het Woord; en het Woord is Vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van de Enigverwekte uit de Vader'*, (Johannes 1:1,14); en omdat de Ark dat heiligste uitbeeldde, werd op de Ark het verzoendeksel met de cherubim gesteld; en naast de voorhang ervan de kandelaar met de lampen en de gouden tafel met de broden, die beide de Goddelijke Liefde betekenden.

Dit nu is de oorzaak dat Mozes, toen hij een klein kind was, omdat hij de Goddelijke Wet zou uitbeelden in een arkje werd gelegd.

6724. En zij belijmde het met lijm en met pek; dat dit het goede betekent gemengd met het boze en valse, staat vast uit de betekenis van de aardlijm, namelijk het goede gemengd met boosheden; en uit de betekenis van pek, namelijk het goede gemengd met valsheden; dat aardlijm en pek deze dingen betekenen, komt daarvandaan dat zij in zich vurig zijn en met het vurige wordt in het Woord het goede aangeduid en in de tegengestelde zin het boze; maar omdat zij zwavelachtig zijn en eveneens zwart, betekenen zij het boze en het valse, zoals bij Jesaja: ‘De dag der wraak van Jehovah; zijn schietbeken zullen in pek verkeerd worden en zijn stof in zwavel en zijn land zal zijn tot brandend pek’, (Jesaja 34:8,9); pek en zwavel voor de valsheden en boosheden.

Vandaar nu komt het dat met zij belijmde het met lijm en pek, het goede gemengd met het boze en valse wordt aangeduid.

Wat de zaak zelf aangaat, namelijk dat rondom het Goddelijk Ware het met boze en valse gemengde goede was, dit kan niemand verstaan indien hij niet weet hoe het is gesteld met de hervorming van de mens; deze wordt, wanneer hij wordt hervormd, ten aanzien van zijn innerlijke door de Heer in het goede en ware gehouden, maar ten aanzien van zijn uiterlijke in zijn boze en valse gebracht, dus tussen de helse geesten die in het boze en de valsheden zijn; dezen fladderen rond en proberen hem op elke wijze te verderven; maar het goede en ware, die door het innerlijke invloeden, brengen hem zodanig in veiligheid dat de helse geesten hem niet het minste nadeel kunnen aandoen; dat wat immers innerlijk werkt, heeft onmetelijk de overhand op dat wat uiterlijk werkt, want het innerlijke werkt, omdat het zuiverder is, op de afzonderlijke en de enkelvoudige dingen zelf van het uiterlijke en zo schikt het het uitwendige naar zijn wenken; maar dan moet er het goede en het ware in het uiterlijke zijn, waarin de invloeiing uit het innerlijke vastgehecht kan worden; zo kan het goede dus zijn tussen de boze en valse dingen en toch beschermd worden.

In deze staat wordt iedereen gebracht die wordt hervormd; en zo worden het boze en het valse waarin hij is, verwijderd en worden goede en ware dingen in de plaats ervan ingeplant.

Indien men deze verborgenheid niet weet, kan men geenszins weten waarom rondom het Goddelijk Ware bij de mens goede dingen gemengd met het boze en valse zijn, die worden aangeduid met lijm en pek, waarmee het arkje, waarin het kleine kind werd gelegd, was belijmd.

Men moet verder weten dat het goede gemengd kan worden met het boze en valse, maar daarom toch niet verbonden worden; het ene immers ontvlucht het andere en krachtens de wet van de orde scheiden zij zich van elkaar; het goede immers is van de hemel en het boze en het valse is van de hel; evenals daarom de hemel en de hel gescheiden zijn, evenzo scheiden zich ook alle en de afzonderlijke dingen die daaruit zijn.

6725. En zij legde daarin de geborene; dat dit betekent dat het meest van binnen daar de Goddelijke Wet in haar oorsprong was, staat vast uit de betekenis van daarin leggen, namelijk het meest van binnen daar, omdat het in het arkje was; en uit de uitbeelding van Mozes, namelijk de Goddelijke Wet, waarover in wat volgt, hier de Goddelijke Wet in haar oorsprong, omdat het een klein kind was.

6726. En zij legde hem in het riet aan de oever van de stroom; dat dit betekent dat zij eerst was onder de valse wetenschappen, staat vast uit de betekenis van het riet, namelijk de wetenschappen, waarover hierna; en uit de betekenis van de stroom van Egypte, te weten het valse, nr. 6693.

Hoe het hiermee gesteld is dat zij die in het Goddelijk Ware worden ingewijd, eerst tussen de valsheden worden gesteld, zie hiervoor nr. 6724.

Dat het riet het wetenschappelijke is, komt omdat alle kruid in het Woord een of ander soort wetenschappelijke betekent; het riet dat aan de oever van de stroom voorkomt, een gering

wetenschappelijke; zoals eveneens bij Jesaja: *‘De stromen zullen terugtreden en de rivieren van Egypte zullen uitgedroogd worden, het riet en de biezen zullen verwelken’*, (Jesaja 19:6); de stromen voor de zaken die van het inzicht zijn, nr. 2702, 3051; de rivieren van Egypte zullen uitgedroogd worden, voor de dingen die van de wetenschap zijn; het riet en de biezen voor de laagste wetenschappen, namelijk de zinlijke dingen.

Het riet staat voor de valse wetenschappen bij Jonas: *‘De wateren hadden mij omgeven tot aan de ziel toe; de afgrond omgordde mij, het riet was aan mijn hoofd gebonden’*, (Jonas 2:5); in deze profetische uitspraak wordt de staat van de verzoeken beschreven; de wateren die hadden omgeven tot aan de ziel toe, zijn de valsheden; dat de overstromingen van de wateren de verzoeken en de verlatingen zijn, zie de nrs. 705, 739, 790, 5725; de afgrond die omgordde, is het boze van het valse; het riet aan het hoofd gebonden, staat daarvoor dat de valse wetenschappen het ware en het goede belegerden; zo is het dus gesteld in de staat van de verlatingen.

6727. En zijn zuster stond van verre om te kennen wat hem zou geschieden; dat dit het ware van de Kerk betekent, ver van daar verwijderd en de opmerkzaamheid, staat vast uit de betekenis van de zuster, namelijk het redelijk ware, waarover de nrs. 1495, 2508, 2524, 2556, 3160, 3386, dus het ware van de Kerk, want dit ware is het redelijk ware; en uit de betekenis van om te kennen wat zou gebeuren, namelijk de opmerkzaamheid.

6728. 5-9. *En de dochter van farao daalde neer om te wassen aan de stroom; en haar dienaressen waren gaande aan de zijde van de stroom; en zij zagen het kistje in het midden van het riet en zij zond haar dienstmaagd en zij nam het. En zij opende het en zij zag hem, de geborene, en ziet, een knaap wenende en zij erbarmde zich over hem en zij sprak: Van de geborenen der Hebreëen is deze. En zijn zuster sprak tot de dochter van farao: Zal ik gaan en u een vrouw voedster uit de Hebreeuwse vrouwen roepen dat zij de geborene kan zogen. En de dochter van farao sprak tot haar: Ga heen; en het meisje ging en zij riep de moeder van de geborene. En de dochter van farao sprak tot haar: Neem u deze geborene heen en zoog hem mij; en ik zal uw loon geven; en de vrouw nam de geborene en zij zoogde hem.*

En de dochter van farao daalde neer, betekent het godsdienstige daar; om te wassen aan de stroom, betekent de eredienst uit het valse; en haar meisjes waren gaande aan de zijde van de stroom, betekent de bedieningen van dat godsdienstige dat uit het valse was; en zij zag het kistje in het midden van het riet, betekent de waarneming van het ware dat het gering was, tussen het valse wetenschappelijke; en zij zond haar dienstmaagd, betekent de dienstbaarheid; en zij nam het, betekent de nieuwsgierigheid; en zij opende het en zij zag hem, de geborene, betekent het navorsen van de hoedanigheid ervan en de waarneming dat het het ware uit het Goddelijke was; en ziet, een knaap wenende, betekent de droefheid; en zij erbarmde zich over hem, betekent de aanmaning door het Goddelijke; en zij sprak: Van de geborenen van de Hebreëen is deze, betekent dat het uit de Kerk zelf was; en zijn zuster sprak tot de dochter van farao, betekent het ware van de Kerk naast het godsdienstige daar; zal ik gaan en u een vrouw voedster uit de Hebreeuwse vrouwen roepen, betekent het doorvatten dat aan dit ware het goede uit de Kerk zelf moest worden toegevoegd; en de dochter van farao sprak tot haar: Ga heen, betekent de instemming uit het godsdienstige daar; en het meisje ging en zij riep de moeder van de geborene, betekent het ware van het goede van de Kerk, dat het de dingen die van de Kerk zijn, toevoegde; en de dochter van farao sprak tot haar, betekent de instemming uit het godsdienstige daar; neem u deze geborene heen, betekent om dit ware aan zich toe te voegen; en zoog hem mij, betekent dat het daaraan het goede zou toevoegen dat met het godsdienstige overeenkwam; en ik zal uw loon geven, betekent de beloning; en de vrouw nam de geborene en zij zoogde hem, betekent dat daaraan het goede uit de Kerk werd toegevoegd.

6729. En de dochter van farao daalde neer, dat dit het godsdienstige daar betekent, staat vast uit de betekenis van de dochter, namelijk de aandoening van het ware en het goede en vandaar de Kerk, nrs. 2362, 3963; en in de tegengestelde zin de aandoening van het valse en het boze en vandaar het godsdienstige dat daaruit voortkomt, nr. 3024, hier het godsdienstige uit de valse wetenschappen, omdat het farao's dochter was; door farao immers wordt hier het valse wetenschappelijke uitgebeeld, nrs. 6651, 6679, 6683, 6692.

Dat met de dochters in het Woord de Kerken worden aangeduid, kan vaststaan uit die zeer vele plaatsen waar de Kerk wordt genoemd *'dochter van Zion'* en *'dochter van Jeruzalem'*; en dat met de dochters eveneens de godsdienstige dingen van verscheidene naties worden aangeduid, die vals zijn, blijkt eveneens uit die plaatsen waar dochters worden genoemd, zoals *'dochter van Tyrus'*, (Psalm 45:13); *'dochter van Edom'*, (Klaagliederen 4:22); *'dochter der Chaldeeën en van Babel'*, (Jesaja 47:1,5; Jeremia 50:41,42; 51:33; Zacharia 2:11; Psalm 137:8); *'dochter der Filistijnen'*, (Ezechiël 16:27,57); *'dochter van Tarsis'*, (Jesaja 23:10); *'dochter van Egypte'* bij Jeremia: *'Klim op naar Gilead en neem balsem, gij maagd dochter van Egypte, maak u vaten der verhuizing, gij inwoonster dochter van Egypte; beschaamd is de dochter van Egypte, gegeven in de hand des volks van het noorden'*, (Jeremia 46:11,19,24); de dochter van Egypte voor de aandoening van het redeneren over de ware dingen van het geloof of het wel zo is, vanuit de wetenschappen, wanneer het ontkennende regeert; dus staat zij voor het godsdienstige dat daaruit oprijst, dat zodanig is dat men niets dan alleen het valse gelooft.

6730. Om te wassen aan de stroom, dat dit de eredienst uit het valse betekent, staat vast uit de betekenis van wassen, namelijk de zuivering van de vuile dingen, geestelijk verstaan, nr. 3147; vandaar is het de eredienst, omdat de eredienst is ter wille van de zuivering; en uit de betekenis van de stroom, hier van de stroom van Egypte, te weten het valse, nr. 6693.

6731. En de meisjes waren gaande aan de zijde van de stroom; dat dit bedieningen van dat godsdienstige betekent, dat uit het valse was, staat vast uit de betekenis van de meisjes, namelijk de bedieningen; want wanneer de dochter van farao het godsdienstige betekent, dan betekenen haar dienaressen de bedieningen van dat godsdienstige; en uit de betekenis van de stroom, namelijk het valse, nr. 6730; dus zijn het de bedieningen van het godsdienstige dat uit het valse is, die worden aangeduid met de dienaressen gaande aan de zijde van de stroom.

6732. En zij zag het kistje in het midden van het riet; dat dit de waarneming van het ware betekent, dat het gering was, tussen het valse wetenschappelijke, staat vast uit de betekenis van zien, namelijk waarnemen, nrs. 2150, 3764, 4567, 4723, 5400; uit de betekenis van het kistje van bies, te weten het geringe, maar wel van het ware afgeleid, nr. 6723, dus het ware dat gering is; en uit de betekenis van het riet, namelijk het valse wetenschappelijke, nr. 6726; dus is in het midden van het riet tussen dat wetenschappelijke.
Hoe het hiermee is gesteld, is eerder ontvouwd.

6733. En zij zond haar slavin, dat dit de dienstbaarheid betekent, staat zonder ontvouwing vast.

6734. En zij nam het; dat dit de nieuwsgierigheid betekent, kan vaststaan uit de betekenis van het nemen, namelijk het kistje, toen het werd waargenomen dat het een of ander ware was, dat gering was, tussen het wetenschappelijke, nr. 6732, namelijk de nieuwsgierigheid om te weten hoedanig dat ware was.

6735. En zij opende het en zij zag hem, de geborene; dat dit het onderzoek betekent hoedanig het was en de waarneming dat het het ware uit het Goddelijke was, staat vast uit de betekenis van openen, namelijk onderzoeken hoedanig het was, want wie opent om te zien wat het is en hoedanig het is, die onderzoekt; uit de betekenis van zien, namelijk waarnemen, nr. 6732; en uit de uitbeelding van Mozes, die hier de geborene is, namelijk de Goddelijke Wet of het Goddelijk Ware, waarover in wat volgt; dus het ware uit het Goddelijke.

6736. En ziet, een knaap wenende; dat dit de droefheid betekent, staat zonder ontvouwing vast.

6737. En zij erbarmde zich over hem; dat dit de aanmaning door het Goddelijke betekent, staat vast uit de betekenis van zich erbarmen, namelijk de invloed van de naastenliefde van de Heer, want wanneer iemand uit naastenliefde een ander in ellende ziet, zoals hier de dochter van farao de geborene in het kistje van bies, en wenende, ontstaat erbarming en omdat deze uit de Heer is, is het een aanmaning; zij die dit doorvatten, weten ook wanneer zij met erbarming worden bewogen, dat zij door de Heer worden aangemaand om hulp te verlenen.

6738. En zij sprak: Van de geboren van de Hebreëen is deze; dat dit betekent dat het uit de Kerk zelf was, staat vast uit de betekenis van de Hebreëen, namelijk de dingen die van de Kerk zijn, nrs. 6675, 6684; dus zijn de geboren van de Hebreëen, zij die van de Kerk zelf zijn.

Dat de Hebreëen de dingen betekenen die van de Kerk zijn, komt omdat toen de Oude Kerk ophield, de Hebreeuwse Kerk aanving, die de tweede Oude Kerk was; deze Kerk hield verscheidene dingen aan uit het uitbeeldende en het aanduidende van de Oude Kerk en eveneens erkende zij Jehovah; vandaar komt het dat met de Hebreëen de Kerk wordt aangeduid.

Ten aanzien van de Hebreeuwse Kerk zie de nrs. 1238, 1241, 1343, 4516, 4517, 4874, 5136.

6739. En zijn zuster sprak tot de dochter van farao; dat dit het ware van de Kerk naast het godsdienstige daar betekent, staat vast uit de betekenis van de zuster, namelijk het ware van de Kerk, nr. 6727; en uit de betekenis van de dochter van farao, namelijk het godsdienstige, nr. 6729; ‘naast’ wordt daarmee aangeduid dat zij aanwezig was toen de dochter van farao het kistje opende.

6740. Zal ik gaan en u een vrouw voedster uit de Hebreeuwse vrouwen roepen; dat dit het doorvatten betekent dat aan het ware het goede uit de Kerk zelf moet worden toegevoegd, staat vast uit de betekenis van de vrouw voedster, namelijk het inboezemen van het goede, nr. 4563; want met de melk die de voedster geeft, wordt het goede van het ware aangeduid, of wat hetzelfde is, het hemels geestelijke, nr. 2184; en uit de betekenis van de Hebreeuwse vrouwen, te weten de dingen die van de Kerk zijn, nrs. 6675, 6684; dat het de doorvatting is dat het goede daaruit moest worden toegevoegd, wordt aangeduid met, zij sprak: Zal ik gaan en roepen; aangezien in de innerlijke zin wordt verstaan het ware van het goede dat doorvatting heeft; in de zin van de letter echter wordt een meisje verstaan, dat geen doorvatting heeft.

Dat de voedster de inboezeming van het goede is, blijkt eveneens bij Jesaja: *‘Zij zullen uw zonen in de schoot aanbrengen en uw dochters zullen op de schouder aangedragen worden; en koningen zullen uw voeders zijn en hun vorstinnen uw voedsters’*, (Jesaja 49:22,23); de koningen voeders staan voor het toevoegen van het ware, dat van het inzicht is; de vorstinnen voedsters voor de inboezeming van het goede, dat van de wijsheid is.

Bij dezelfde: *'Hef uw ogen rondom op en zie: allen worden vergaderd; zij komen tot u; uw zonen komen van verre en uw dochters worden aan de zijde door de voedsters aangedragen'*, (Jesaja 60:4); de zonen die van verre komen, voor de ware dingen bij de natiën, van wie, omdat zij ver van het ware van de Kerk verwijderd zijn, wordt gezegd dat zij van verre komen; de dochters die aan de zijde door de voedsters worden aangedragen, staan voor de goede dingen die aanhoudend worden ingeboezemd; de dochters immers zijn de goede dingen en de voedsters zijn degenen die inboezemen.

6741. En de dochter van farao sprak tot haar: Ga heen; dat dit de instemming uit dat godsdienstige betekent, staat vast uit de uitbeelding van de dochter van farao, namelijk het godsdienstige, nr. 6729; dat het de instemming is, is zonder ontvouwing duidelijk.

6742. En het meisje ging en zij riep de moeder van de geborene; dat dit het ware van het goede van de Kerk betekent, dat het de dingen die van de Kerk zijn toevoegde, staat vast uit de betekenis van het meisje, namelijk het ware van het goede van de Kerk, waarover hierna; uit de betekenis van roepen, te weten toevoegen; dat immers het meisje riep, was om toe te voegen; en uit de betekenis van de moeder, namelijk de Kerk, nrs. 289, 2691, 2717, 5581; dus eveneens de dingen die van de Kerk zijn.

In het Woord wordt vermeld: maagd en eveneens meisje, maar laatstgenoemde zelden met de benaming, waarmee zij hier wordt vermeld, in de oorspronkelijke taal; de maagd betekent het goede dat van de hemelse Kerk is, het meisje echter het ware van het goede, dat van de geestelijke Kerk is; zoals bij David: *'Zij hebben Uw gangen gezien, o God, de gangen van mijn God, van mijn Koning, in het heiligdom; de zingenden gingen voor, de speellieden achter, in het midden van de trommelde meisjes'*, (Psalm 68:25,26); de woorden die in dit vers staan, worden alle gezegd met betrekking tot de ware dingen van het goede, die van de geestelijke Kerk zijn; dat God wordt gezegd waar over het ware wordt gehandeld, zie de nrs. 2769, 2807, 2822, 4402; dat de koning het ware is, nrs. 1672, 2015, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148; dat van de zingenden wordt gesproken met betrekking tot de waarheden die van de geestelijke Kerk zijn, nrs. 418-420; van de trommelen met betrekking tot het geestelijk goede, nr. 4138; vandaar kan men weten dat de meisjes de waarheden van het goede zijn, die van de geestelijke Kerk zijn.

6743. En de dochter van farao sprak tot haar; dat dit de instemming betekent uit het godsdienstige daar, is duidelijk, want zij had de geborene aan de moeder gegeven om hem te zogen; de instemming uit dat godsdienstige wordt hier aangeduid, zoals eerder in nr. 6741, waar eerdere woorden staan.

6744. Neem u deze geborene heen; dat dit betekent om het aan zich toe te voegen, staat vast uit de betekenis van heen nemen, namelijk toevoegen; uit de betekenis van de moeder, die hier u is, namelijk de Kerk, nr. 6742; uit de uitbeelding van Mozes, die hier de geborene is, namelijk de Goddelijke Wet in haar oorsprong, in de hoogste zin bij de Heer, toen Hijzelf maakte dat Zijn Menselijke de Goddelijke Wet zou zijn; en in de betrekkelijke zin bij de mens die wordt wederverwekt, wanneer hij in het Goddelijk Ware wordt ingewijd; zie nr. 6716.

6745. En zoog hem mij; dat dit betekent dat het daaraan het goede zou inboezemen dat met het godsdienstige overeenkwam, staat vast uit de betekenis van zogen, namelijk het goede inboezemen, waarover hierna; en uit de uitbeelding van de dochter van farao, te weten het godsdienstige, nr. 6729; en omdat zij zegt dat zij hem voor haar zou zogen, wordt aangeduid dat het een goede zou inboezemen dat met het godsdienstige overeenkwam.

Dat zogen is het goede inboezemen, blijkt uit de betekenis van de voedster of zoogster, namelijk de inboezeming van het goede, nr. 6740; en verder behalve uit de daar uit het Woord aangevoerde plaatsen ook bij deze, bij Mozes: *‘Zij zullen de volken tot de berg roepen; daar zullen zij slachtoffers der gerechtigheid offeren, omdat zij de toevloed der zee zullen zuigen en de bedekte dingen der verborgen dingen des zands’*, (Deuteronomium 33:19); een profetische uitspraak van Mozes ten aanzien van Zebulon en Isachar; de volken tot de berg roepen, daar slachtoffers der gerechtigheid offeren, betekent de eredienst uit de liefde; de toevloed der zee zuigen, betekent dat zij het wetenschappelijk ware in overvloed dan zullen putten of dat het zal worden ingeboezemd; zuigen is hier hetzelfde woord als gezoogd worden, ook in de volgende plaatsen.

Bij Jesaja: *‘Ik zal u stellen tot een pracht der eeuwigheid, een vreugde van geslacht en geslacht; en gij zult de melk der natiën zuigen, ja zelfs de borsten der koningen zult gij zuigen’*, (Jesaja 60:15,16); daar over Zion en Jeruzalem, die de hemelse Kerk zijn, Zion haar innerlijke en Jeruzalem haar uiterlijke; de melk der natiën zuigen voor de inboezeming van het hemels goede; de borsten der koningen zuigen, voor de inboezeming van het hemels ware.

Eenieder kan zien dat in die woorden een zin schuilt die niet in de letter verschijnt en dat het heilige is dat in die zin schuilt, omdat het het Goddelijk Woord is; wat zou het anders zijn, de melk der natiën te zuigen en de borsten der koningen te zuigen; de zin die verscholen ligt en die heilig is ligt in het geheel niet open, indien men niet weet wat zuigen betekent, wat melk, natiën, borsten en wat koningen.

Dat melk het geestelijke van het hemelse is, of het ware van het goede, zie nr. 2184; dat de natiën de goede dingen in de eredienst zijn, nrs. 1259, 1260, 1416, 1849, 6005; dat de borsten de aandoeningen van het goede en het ware zijn, nr. 6432; dat de koningen de ware dingen zijn, nrs. 1672, 2016, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148; en dat zuigen de inboezeming is van het goede.

Hieruit kan men nu weten wat de zin van die woorden is, wanneer die worden toegepast op de hemelse Kerk, namelijk Zion en Jeruzalem; wanneer Zion en Jeruzalem tezamen worden genoemd, dan wordt daarmee de hemelse Kerk aangeduid: met Zion het innerlijke ervan en met Jeruzalem het uiterlijke ervan, zoals eerder is gezegd; maar wanneer Jeruzalem zonder Zion wordt genoemd, dan wordt meestal de geestelijke Kerk bedoeld.

Bij dezelfde: *‘Gij moge zuigen en verzadigd worden uit de borst der vertroosting van Jeruzalem en hij moge uitdrukken en verlustigd worden uit de glans van haar heerlijkheid; ziet, Ik breid over haar uit zoals een stroom de vrede en zoals een overstromende stortvloed de heerlijkheid van de natiën, opdat gij moogt zuigen, aan de zijde opgenomen worden en op de knieën verlustigd’*, (Jesaja 66:11,12); zuigen hier eveneens voor de inboezeming van het goede.

Bij Jeremia: *‘Zelfs de walvissen reiken de tepel, zij zogen haar lichaamsvruchten; de dochter van mijn volk is wreed, de tong van de zuigeling kleeft aan zijn gehemelte van dorst’*, (Klaagliederen 4:3,4); de dochter van mijn volk voor de geestelijke Kerk, hier voor de verwoeste Kerk; en dat deze haar lichaamsvruchten niet zoogt, terwijl toch de walvissen dit wel doen, staat daarvoor dat er geen inboezeming van het ware is; de tong van de zuigeling kleeft aan zijn gehemelte van dorst, staat daarvoor dat het gebrek aan het ware zodanig is dat alles van de onschuld vergaat; de zuigeling is de onschuld en de dorst is het gebrek aan het ware.

6746. En ik zal uw loon geven; dat dit de beloning betekent, staat zonder ontvouwing vast.

6747. En de vrouw nam de geborene en zij zoogde hem; dat dit betekent dat daaraan het goede uit de Kerk werd ingeboezemd, staat vast uit de betekenis van de vrouw, namelijk de

Kerk, nrs. 252, 253; en uit de betekenis van zogen, namelijk de inboezeming van het goede, nr. 6745.

Het is de tweede staat die hier wordt beschreven; de eerste staat was de staat van het inlaten tussen het boze en het valse, nr. 6724; de tweede hier is de staat van de inboezeming van het goede van de Kerk.

6748. 10. *En de geborene groeide en zij bracht hem tot de dochter van farao en hij was haar tot een zoon; en zij noemde zijn naam Mozes en zij sprak: Omdat ik hem uit de wateren heb getrokken.*

En de geborene groeide, betekent dat er aanwas was uit het goede; en zij bracht hem tot de dochter van farao, betekent de aandoening van de wetenschappen; en hij was haar tot een zoon, betekent dat vandaar het goede de eerste ware dingen had; en zij noemde zijn naam Mozes, betekent het hoedanige van de toenmalige staat; en zij sprak: Omdat ik hem uit de wateren heb getrokken, betekent de bevrijding van de valsheden.

. En de geborene groeide; dat dit betekent dat er een aanwas was uit het goede, staat vast uit de betekenis van groeien, namelijk aanwassen; dat het uit het goede was, kwam omdat hij groeide door het zogen en het zogen door de Hebreeuwse vrouw is de inboezeming van het goede van de Kerk, nr. 6745.

6750. En zij bracht hem tot de dochter van farao; dat dit de aandoening van de wetenschappen betekent, staat vast uit de uitbeelding van de dochter van farao, te weten het godsdienstige, nr. 6729, hier echter de aandoening van de wetenschappen, want het is de derde staat, die in dit vers wordt beschreven en dan wordt met de dochter de aandoening aangeduid, nrs. 2362, 3963; en met farao het wetenschappelijke in het algemeen, nr. 6015; dus met de dochter van farao de aandoening van de wetenschappen; dit blijkt ook uit de reeks van de gebeurtenissen in de innerlijke zin, want Mozes kon niet, omdat hij de Heer uitbeeldt ten aanzien van de Goddelijke Wet, tot de dochter van farao gebracht worden en haar tot een zoon zijn, indien met haar het godsdienstige werd aangeduid, zoals eerder; en bovendien zijn het de wetenschappen die degenen die worden wederverwekt, eerst moeten aanleren; die dingen zijn immers het vlak voor de zaken van het verstand en het verstand is de ontvanger van het ware van het geloof, nr. 6125; en het ware van het geloof is de ontvanger van het goede van de naastenliefde.

Daaruit kan vaststaan dat het wetenschappelijke het eerste vlak is wanneer de mens wordt wederverwekt.

Dat het wetenschappelijke ook het eerste vlak is geweest voor de Heer toen Hij Zijn Menselijke het Goddelijk Ware maakte of de Goddelijke Wet, wordt daarmee aangeduid dat de Heer, toen Hij een klein kind was, naar Egypte werd heengeleid, (Mattheüs 2:13,14) en wel volgens de profetische uitspraak bij Hosea: *'Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen'*, (Hosea 11:1; Mattheüs 2:15).

Dat met Egypte de wetenschappen worden aangeduid, is meermalen getoond; maar onder de wetenschappen worden niet de filosofische wetenschappen verstaan, maar de wetenschappen van de Kerk, waarover de nrs. 4749, 4964-4966, 6004; deze wetenschappen eveneens zijn het die in de echte zin met Egypte worden aangeduid.

Dat door deze wetenschappen het eerste vlak is, zie nr. 5901.

6751. En hij was haar tot een zoon; dat dit betekent dat hij vandaar de eerste waarheden had, staat vast uit de uitbeelding van de dochter van farao, die hier 'haar' is, namelijk de aandoening van de wetenschappen, waarover nr. 6750; en uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, waarover de nrs. 489, 491, 533, 2623, 3373, hier het eerste ware, want haar tot een zoon zijn, is zijn in de eerste ware dingen door wetenschappen; de eerste

waarheden immers worden geboren uit de wetenschappen en dus zijn zij zoals zonen uit een moeder die de aandoening van die wetenschappen is; dat de wetenschappen het vlak zijn voor de ware dingen die van het verstand en van het geloof zijn, zie nr. 6750.

6752. En zij noemde zijn naam Mozes; dat dit de hoedanigheid van de toenmalige staat betekent, staat vast uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, te weten het hoedanige, nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421, 6674; hier de hoedanigheid van de staat, omdat wanneer iemand wordt genoemd, de naam zelf dan de staat betekent, nrs. 1946, 2643, 3422, 4298; het hoedanige van de staat dat wordt aangeduid, is de hoedanigheid van de staat van de Goddelijke Wet in de aanvang bij de Heer en het hoedanige van de staat van het Goddelijk Ware in de aanvang bij de mens die wordt wederverwekt.

Twee zijn het vooral die de Heer ten aanzien van het Woord uitbeelden, namelijk Mozes en Elia: Mozes de Heer ten aanzien van de historische Boeken, Elia ten aanzien van de profeten; bovendien zijn het ook Elisa en tenslotte Johannes de Doper; en daarom is het deze die wordt verstaan onder Elia die komen zou, (Mattheüs 17:10-13; Lukas 1:17).

Maar voordat het getoond kan worden dat Mozes de Goddelijke Wet uitbeeldt, moet eerst worden gezegd wat de Goddelijke Wet is; de Goddelijke Wet in de brede zin duidt het gehele Woord aan; in minder brede zin duidt zij het historische Woord aan; in de strikte zin datgene wat door Mozes is geschreven; en de meest strikte zin de Tien Geboden, die aan de stenen tafelen waren ingegrift op de berg Sinaï; Mozes beeldt de Wet uit in de minder brede zin en verder ook in de strikte en in de meest strikte zin.

Dat de Wet in de brede zin het gehele Woord is, zowel het historische als het profetische, staat vast bij Johannes: *‘Wij hebben uit de Wet gehoord dat Christus (de Messias) blijft tot in het eeuwige’*, (Johannes 12:34); dat hier onder de Wet ook het profetische Woord wordt verstaan, is duidelijk, want dit staat geschreven bij (Jesaja 9:5,6); bij David (Psalm 110:4) en bij (Daniël 7:13,14).

Bij dezelfde: *‘Opdat het Woord vervuld worde, geschreven in de Wet: Zij hebben Mij zonder oorzaak gehaat’*, (Johannes 15:25); eender, want dit is geschreven bij David (Psalm 35:19).

Bij Mattheüs: *‘Voorwaar zeg Ik u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota en één hoorntje van de Wet voorbijgaan, totdat alle dingen geschieden’*, (Mattheüs 5:18); hier de Wet in de brede zin voor het gehele Woord.

Dat de wet in de minder brede zin het historische Woord is, staat vast bij Mattheüs: *‘Alle dingen, welke ook, die gij zult hebben gewild dat u de mensen doen, doet gij hun ook alzo; dit immers is de Wet en de profeten’*, (Mattheüs 7:12), hier wordt het Woord onderscheiden in de Wet en de profeten en omdat het Woord is onderscheiden in het historische en het profetische, volgt dat onder de Wet het historische Woord wordt verstaan en onder de profeten het profetische Woord.

Eender bij dezelfde: *‘Aan deze twee geboden hangen de Wet en de profeten’*, (Mattheüs 22:40).

Bij Lukas: *‘De Wet en de profeten tot op Johannes; van daar aan wordt het koninkrijk Gods geëvangeliseerd’*, (Lukas 16:16; Mattheüs 11:13).

Dat de Wet in de strikte zin het Woord is dat is geschreven door Mozes, staat vast bij Mozes: *‘Toen Mozes voleindigd had de woorden van deze Wet te schrijven op het Boek totdat hij ze voleindigd had, zo gebod Mozes de Levieten, die de ark van Jehovah droegen, al zeggende: Door te nemen het Boek van deze Wet, legt het aan de zijde van de Ark des verbonds van Jehovah, uw God’*, (Deuteronomium 31:24-26); het Boek der Wet voor de Boeken van Mozes.

Bij dezelfde: *‘Indien gij niet waakt te doen alle woorden van deze Wet, geschreven in dit Boek, alle ziekte en alle plaag die in het Boek van deze Wet geschreven zijn, zal Jehovah heimelijk over u zenden, totdat gij wordt verdelgd’*, (Deuteronomium 28:58,61).

Bij David: *'In de Wet van Jehovah is zijn welbehagen en in Zijn Wet overdenkt hij dag en nacht'*, (Psalm 1:2); de Wet van Jehovah voor de Boeken van Mozes, want de profetische Boeken waren er nog niet, noch de historische, slechts het Boek van Jozua en dat van Richteren; behalve in de plaatsen waar wordt gezegd de Wet van Mozes, waarover hierna. Dat de Wet in de meest strikte zin de Tien Geboden zijn, aan de stenen tafelen op de berg Sinaï ingegrift, is bekend; men zie (Jozua 8:32); maar deze Wet wordt ook de Getuigenis genoemd, (Exodus 25:16,21).

Dat Mozes de Wet uitbeeldt in de minder brede zin of het historische Woord en verder eveneens de Wet in de strikte en de meest strikte zin, staat vast uit die plaatsen waar in de plaats van de Wet, Mozes wordt gezegd, en waar de Wet wordt genoemd de Wet van Mozes, zoals bij Lukas: *'Abraham sprak tot hem: Zij hebben Mozes en de profeten; dat zij die horen; indien zij Mozes en de profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de doden wederopstond, zich niet laten gezeggen'*, (Lukas 16:29,31); hier wordt met Mozes en de profeten iets eenders aangeduid als met de Wet en de profeten, namelijk het historische en profetische Woord; daaruit blijkt dat Mozes de Wet of het historische Woord is.

Bij dezelfde: *'Jezus, aangevangen hebbende van Mozes en van al de profeten, legde hun uit al de Schriften, de dingen die Hem betroffen'*, (Lukas 24:27).

Bij dezelfde: *'Alle dingen moeten vervuld worden die van Mij geschreven zijn in de Wet van Mozes en in de profeten en de psalmen'*, (Lukas 24:44).

Bij Johannes: *'Filippus sprak: Wij hebben Hem gevonden van Wie Mozes in de Wet geschreven heeft, Jezus'*, (Johannes 1:46).

Bij dezelfde: *'In de Wet heeft Mozes ons geboden'*, (Johannes 8:5).

Bij Daniël: *'Nedergevlloed is over ons de vervloeking en de eed, die is geschreven in de Wet van Mozes, de knecht van God, omdat wij tegen Hem hebben gezondigd. Zoals geschreven is in de Wet van Mozes, is al het boze over ons gekomen'*, (Daniël 9:11,13).

Bij Jozua: *'Jozua schreef op de steen des altaars een dubbel van de Wet van Mozes'*, (Jozua 8:32); de Wet van Mozes wordt gezegd, omdat door Mozes de Heer wordt uitgebeeld ten aanzien van de Wet, dat wil zeggen, ten aanzien van het Woord; in minder brede zin ten aanzien van het historische Woord; vandaar komt het dat aan Mozes wordt toegekend wat van de Heer is, zoals bij Johannes: *'Mozes heeft u de Wet gegeven; Mozes heeft u de besnijdenis gegeven; indien een mens de besnijdenis ontvangt op de sabbat, opdat aldus de Wet van Mozes niet worde gebroken'*, (Johannes 7:19,22,23).

Bij Markus: *'Mozes heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder'*, (Markus 7:10).

Bij dezelfde: *'Jezus antwoordende, sprak tot hen: Wat heeft u Mozes geboden. Zij zeiden: Mozes heeft toegelaten een scheidbrief te schrijven en haar heen te zenden'*, (Markus 10:3,4).

En omdat ter wille van de uitbeelding aan Mozes wordt toegekend wat van de Heer is, wordt er, zowel de Wet van Mozes als de Wet van de Heer gezegd bij Lukas: *'Als de dagen van haar zuivering vervuld waren, naar de Wet van Mozes, brachten zij Hem heen in Jeruzalem om aan de Heer voor te stellen, gelijkterwijs geschreven is in de Wet van de Heer, dat alle manlijke openende de baarmoeder, de Heer heilig genaamd moet worden; en om een slachtoffer te geven, naar hetgeen gezegd is in de Wet van de Heer, een paar tortelduiven en twee jongen van duiven'*, (Lukas 2:22-24,39).

Omdat Mozes de Wet uitbeeldde, was het hem geoorloofd binnen te gaan tot de Heer op de berg Sinaï en daar niet alleen de tafelen van de Wet te ontvangen, maar ook de statuten en de gerichten te horen en die aan het volk te gelasten; en ook wordt gezegd, dat zij vandaar in Mozes zouden geloven tot in het eeuwige: *'Jehovah sprak tot Mozes: Zie, Ik zal tot u komen in de nevel der wolk, opdat het volk hore wanneer Ik tot u gesproken zal hebben en dat zij ook in u geloven tot in het eeuwige'*, (Exodus 19:9); in de nevel der wolk wordt gezegd, omdat onder de wolk het Woord wordt verstaan in de letterlijke betekenis vandaar wordt eveneens, toen Mozes tot de Heer binnentrad op de berg Sinaï, gezegd dat hij binnentrad in de wolk',

(Exodus 20:18; 24:2,18; 34:2-5); dat de wolk de letterlijke zin van het Woord is, zie men in de voorrede tot (Genesis 18) en verder in de nrs. 4060, 4391, 5922, 6343.

En omdat hij de Wet of het Woord uitbeeldde, *'straalde daarom eveneens, toen hij neerdaalde van de berg Sinai, de huid van zijn aangezichten wanneer hij sprak en deed hij een omhulsel over zijn aangezichten'*, (Exodus 34:28); de straling van de aangezichten betekende het innerlijke van de Wet, want dit is in het licht van de hemel en wordt daarom heerlijkheid genoemd, nr. 5922; en het omhulsel betekende het uiterlijke van de Wet; dat hij het aangezicht omhulde wanneer hij met het volk sprak, kwam omdat het innerlijke voor hen bedekt was en wel zo verduisterd voor dat volk, dat zij niets van licht daaruit verdroegen; dat het aangezicht het innerlijke is, zie de nrs. 1999, 2434, 3527, 3573, 4066, 4796-4805, 5102, 5695.

Omdat door Mozes de Heer werd uitgebeeld ten aanzien van het historische Woord en door Elia de Heer ten aanzien van het profetische Woord, werden daarom *'bij de gedaanteverandering van de Heer Mozes en Elia gezien, met Hem samensprekende'*, (Mattheüs 17:3).

Ook hebben geen anderen met de Heer, toen in de wereld Zijn Goddelijke verscheen, kunnen samenspreken, dan zij die het Woord uitbeeldden, want het samenspreken met de Heer is door het Woord; dat Elia de Heer heeft uitgebeeld ten aanzien van het Woord, zie de nrs. 2762, 5247; en omdat de een en de ander, tezamen het gehele Woord uitbeeldde, wordt daarom, waar over Elia wordt gehandeld dat hij gezonden zou worden vóór de Heer, elk van beiden vermeld bij Maleachi *Gedenk der Wet van Mozes, Mijn knecht, die Ik hen bevolen heb in Horeb voor geheel Israël, der statuten en der gerichtten. Zie, Ik ben zendende ulieden de profeet Elia, voordat de grote en verschrikkelijke dag van Jehovah komt'*: *'*, (Maleachi 4:4,5); die woorden behelzen dat iemand vooraf zou gaan om de Komst volgens het Woord aan te kondigen.

6753. En zij sprak: Omdat ik hem uit de wateren heb getrokken; dat dit de bevrijding uit de valsheden betekent, staat vast uit de betekenis van de wateren, hier van de wateren van de stroom van Egypte, namelijk de valsheden, nr. 6693; en uit de betekenis van uittrekken, namelijk bevrijden.

In deze woorden is de hoedanigheid van de staat vervat, wat wordt aangeduid met de naam Mozes, die hoedanigheid in de hoogste zin behelst dat de Heer, om de Goddelijke Wet ten aanzien van het Menselijke te worden, zich heeft bevrijd van al het valse dat Zijn Menselijke van de moeder aankleefde en dit totdat Hij de Goddelijke Wet werd, dat wil zeggen, het Goddelijk Ware Zelf en daarna toen Hij verheerlijkt was, het Goddelijk Goede werd, dat het Zijn van het Goddelijk Ware of Jehovah is.

6754. vers 11-14. *En het geschiedde in die dagen en Mozes groeide en hij ging uit tot zijn broeders en hij zag hun lasten en hij zag een Egyptisch man slaande een Hebreeuwse man uit zijn broeders. En hij schouwde uit herwaarts en derwaarts, en hij zag dat er geen man was en hij sloeg de Egyptenaar en hij verborg hem in het zand. En hij ging uit de andere dag en ziet, twee Hebreeuwse mannen waren twistende; en hij sprak tot de onrechtschapene: Waarom slaat gij uw genoot. En hij sprak: Wie heeft u gesteld tot een man-vorst en rechter over ons; zegt gij om mij te doden, gelijk gij de Egyptenaar hebt gedood? En Mozes vreesde en hij sprak: Zeker, het woord is bekend.*

En het geschiedde in die dagen en Mozes groeide, betekent toen die staten aanhielden en de aanwas in de wetenschappelijke ware dingen; en hij ging uit tot zijn broeders, betekent de verbinding met de waarheden van de Kerk; en hij zag hun lasten, betekent het waarnemen dat zij werden bestookt door valsheden; en hij zag een Egyptische man slaande een Hebreeuwse man, betekent het vervreemde wetenschappelijke, dat tracht het ware van de Kerk te

vernietigen; uit zijn broeders, betekent waarmee hij verbonden was; en hij schouwde uit heren derwaarts en hij zag dat er geen man was, betekent de voorzichtigheid of hij in veiligheid was; en hij sloeg de Egyptenaar, betekent dat hij het vervreemde wetenschappelijke vernietigde; en hij verborg hem in het zand, betekent dat hij het daarheen verwees waar de valsheden zijn; en hij ging uit de andere dag, betekent de verbinding nogmaals met de Kerk; en ziet, twee Hebreeuwse mannen twistende, betekent het waarnemen dat zij binnen de Kerk met elkaar streden; en hij sprak tot de onrechtschapene: Waarom slaat gij uw genoot, betekent de berisping dat de een het geloof van de ander wilde vernietigen; en hij sprak: Wie heeft u gesteld tot een man-vorst en rechter over ons, betekent de doorvatting dat hij nog niet zover in de ware dingen van de Kerk was gevorderd om de onenigheden binnen de Kerk te beslechten; zegt gij om mij te doden, betekent wilt gij mijn geloof vernietigen; gelijk gij de Egyptenaar hebt gedood, betekent zoals gij het valse hebt vernietigd; en Mozes vreesde en hij sprak: Zeker, het woord is bekend, betekent dat hij was onder de vervreemde wetenschappen en nog niet in waarheden, om in veiligheid te zijn.

6755. En het geschiedde in die dagen en Mozes groeide; dat dit betekent toen die staten aanhielden en de aanwas in de wetenschappelijke waarheden, staat vast uit de betekenis van de dagen, te weten de staten, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850; het geschiedde in die dagen, wil vandaar zeggen: toen die staten aanhielden, en uit de betekenis van groeien, namelijk aanwassen, nr. 6749; dat het de aanwas in de wetenschappelijke ware dingen is, blijkt uit de dingen die eerder in nr. 6751 zijn ontvouwd. 6756. En hij ging uit tot zijn broeders; dat dit de verbinding met de ware dingen van de Kerk betekent, staat vast uit de betekenis van de broeders, namelijk de waarheden van de Kerk, waarover hierna; en uit de betekenis van tot hen uitgaan, namelijk met hen verbonden worden.

Voor wat betreft de broeders, zij betekenen nu eens de goede, dan weer de ware dingen van de Kerk, waar wordt gehandeld over de hemelse Kerk, betekenen zij de goede dingen en wanneer wordt gehandeld over de geestelijke Kerk, betekenen zij de ware dingen; de oorzaak ervan is deze dat de hemelse Kerk in het goede is, maar de geestelijke Kerk in het ware; en in de oude tijden noemden allen die van de Kerk waren, elkaar broeders; zij die van de geestelijke Kerk waren, noemden zich weliswaar broeders krachtens het goede, nr. 3803, maar de mensen van de innerlijke Kerk deden dit met een verschil volgens de hoedanigheid van het goede, dus volgens de waarheden, want het goede heeft zijn hoedanigheid van de ware dingen; daarna, toen de Kerk afboog van het goede en vandaar eveneens van het ware, spraken zij elkaar niet langer krachtens de geestelijke bloedverwantschap en aanverwantschap, die van de naastenliefde en van het geloof zijn, als broeders aan, maar alleen krachtens de natuurlijke bloedverwantschap en aanverwantschap en tevens uit vriendschap; en eveneens begonnen zij het beneden hun waardigheid te achten om iemand die van een lagere stand dan zichzelf, broeder te noemen; de oorzaak hiervan was deze, dat zij slechts weinig of totaal geen waarde hechtten aan nauwe verwantschappen uit geestelijke oorsprong en zeer veel waarde hechtten en boven alle de voorkeur gaven aan de nauwe verwantschappen uit natuurlijke en burgerlijke oorsprong.

Dat de ware dingen van de Kerk broeders worden genoemd, staat hieruit vast dat de zonen van Jakob de ware dingen van de Kerk in samenvatting uitbeeldden, nrs. 5403, 5419, 5427, 5458, 5512.

Dat zij in de oude tijden broeders werden genoemd vanwege de geestelijke verwantschap, komt omdat de nieuwe geboorte of de wederverwekking bloedverwantschappen en aanverwantschappen maakte, in een hogere graad dan de natuurlijke geboorte; en omdat die bloed- en aanverwantschappen van één Vader de oorsprong afleiden, namelijk van de Heer; vandaar komt het, dat de mensen na de dood die in de hemel komen, niet langer enige

broeder erkennen, zelfs niet moeder en vader, dan alleen krachtens het goede en het ware; daarnaar verkrijgen zij daar nieuwe broederschappen.

Vandaar nu komt het, dat zij die van de Kerk waren, elkaar wederzijds broeders noemden. Dat de zonen Israëls, allen broeders heetten die uit Jakob waren, de overigen echter genoten, blijkt uit deze plaatsen; bij Jesaja: *'Ik zal Egypte met Egypte vermengen, zodat de man tegen de broeder en de man tegen zijn genoot strijdt'*, (Jesaja 19:2).

Bij dezelfde: *'De man helpt zijn genoot en zegt tot zijn broeder: Sterk u'*, (Jesaja 41:6).

Bij Jeremia: *'Wacht u, de man van zijn genoot en vertrouwt niet op enige broeder; want elke broeder verdringt door te verdringen en elke genoot lastert'*, (Jeremia 9:4).

Dat allen die uit Jakob waren, elkaar broeders noemden, bij Jesaja: *'Dan zullen zij al uw broeders uit alle natiën een geschenk aan Jehovah brengen, op paarden, op wagen en op rosbaren'*, (Jesaja 66:20).

Bij Mozes: *'Door te stellen zult gij een koning over hen stellen, die Jehovah, uw God, verkozen zal hebben; uit het midden van uw broeders zult gij een koning over hen stellen; gij zult niet over u kunnen geven een vreemde man, die niet hun broeder is'*, (Deuteronomium 17:15).

Ook de zonen van Ezau noemden zij broeders, omdat zij uit Jakob waren; bij Mozes: *'Wij gingen door met onze broeders, de zonen van Ezau, die in Seïr woonden'*, (Deuteronomium 2:8).

Dat degenen die van de Kerk waren, elkaar in de oude tijden als broeders aanspraken, kwam, zoals eerder gezegd, omdat zij de Heer als de enige Vader erkenden en omdat zij van Hem een nieuwe ziel en een nieuw leven hadden; daarom zegt de Heer: *'Wilt niet rabbi genoemd worden, Eén is uw Meester, Christus; gij allen echter zijt broeders'*, (Mattheüs 23:8).

Omdat de geestelijke broederschap uit de liefde is, hierin namelijk dat de een van de ander is en omdat degenen die in het goede zijn *'in de Heer zijn en de Heer in hen'*, (Johannes 14:20), worden zij daarom broeders genoemd door de Heer bij Mattheüs: *'Jezus, Zijn hand uitstreckende over Zijn discipelen, sprak: Ziet Mijn moeder en Mijn broeders; zo wie immers zal hebben gedaan de wil van Mijn Vader, Die in de hemelen is, die is Mijn broeder en zuster en moeder'*, (Mattheüs 12:49,50).

Bij dezelfde: *'Voor zoveel gij het een van Mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan'*, (Mattheüs 25:40); en eveneens noemt Hij de discipelen broeders, (Mattheüs 28:10; Johannes 20:17); onder de discipelen worden in de uitbeeldende zin al diegenen verstaan die in het ware van het geloof en het goede van de naastenliefde zijn.

6757. En hij zag hun lasten, dat dit het waarnemen betekent dat zij bestookt werden door de valsheden, staat vast uit de betekenis van zien, namelijk waarnemen, nr. 6732; en uit de betekenis van lasten, namelijk bestokingen door de valsheden; de lasten immers die de zonen Israëls door farao werden opgelegd, zijn in de geestelijke zin niets anders; farao is het valse wetenschappelijke, nrs. 6651, 6679, 6683; de aanvallen door de valsheden zijn ook niets anders dan lasten voor hen die in waarheden zijn.

Hoe het gesteld is met het bestoken door de valsheden, die lasten zijn voor degenen die in waarheden zijn, kan door de mens niet worden geweten zolang hij in de wereld leeft, want dan wordt hij niet op die wijze aangevallen; immers, óf zijn gemoed kleeft dan aan de valsheden, óf hij slaat ze uiteen en dit zonder een voelbare bestoking, maar wanneer in het andere leven zij die in de waarheden zijn, door de valsheden worden aangevallen, dan worden zij door de boze geesten in die valsheden zoals gebonden gehouden, maar de innerlijke dingen van het gemoed in het ware door de Heer, waardoor de valsheden uiteengeslagen worden; de staat van de bestokingen door de valsheden, zodanig als die in het andere leven is, wordt hier in de innerlijke zin verstaan, zoals nog verscheidene andere dingen meer; want het Woord is niet alleen voor de mens geschreven, maar ook voor de geesten en engelen.

6758. En hij zag een Egyptische man slaande een Hebreeuwse man; dat dit het vervreemde wetenschappelijke betekend dat tracht het ware van de Kerk te vernietigen, staat vast uit de betekenis van een Egyptische man, namelijk het van het ware vervreemde wetenschappelijke, nr. 6692; uit de betekenis van slaan, namelijk vernietigen, hier proberen te vernietigen, omdat de valsheden de waarheden niet kunnen vernietigen; en uit de betekenis van de Hebreeuwse man, namelijk het ware van de Kerk; met de man wordt immers het ware aangeduid, nr. 3134, en met de Hebreër de Kerk, nrs. 6675, 6684.

6759. Uit zijn broeders, dat dit betekent met wie hij verbonden was, staat vast uit de betekenis van de broeders, namelijk de ware dingen van de Kerk, nr. 6756; en omdat hijzelf daarin was en het de waarheden van de Kerk, die met de broeders worden aangeduid, waren, waarmee hij verbonden was, wordt hier vanwege het verband van de dingen in de innerlijke zin de verbinding verstaan.

6760. En hij schouwde uit her- en derwaarts en hij zag dat er geen man was; dat dit de voorzichtigheid betekent of hij in veiligheid was, kan zonder ontvouwing vaststaan.

6761. En hij sloeg de Egyptenaar; dat dit betekent dat hij het vervreemde wetenschappelijke vernietigde, staat vast uit de betekenis van slaan, namelijk vernietigen, nr. 6758; en uit de betekenis van de Egyptenaar, namelijk het van het ware vervreemde wetenschappelijke, nr. 6692.

6762. En hij verborg hem in het zand; dat dit betekent dat hij het daarheen verbande waar het valse is, staat vast uit de betekenis van verbergen, namelijk verbannen; en uit de betekenis van het zand, namelijk het ware wetenschappelijke en in de tegengestelde zin het valse wetenschappelijke; dat het zand dit is, komt omdat steen, waaruit zand is, elk van beide betekent, nrs. 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 6426; het ware wordt ook met het zand aangeduid bij Mozes: ‘Zebulon en Isachar zullen de volken tot de berg roepen en zij zullen slachtoffers der gerechtigheid offeren, omdat zij de toevloed van de zee zullen zuigen en de bedekte dingen van de verborgen dingen van het zand’, (Deuteronomium 33:18,19); de volken tot de berg roepen, voor maken dat het ware het goede wordt, of het geloof naastenliefde; de volken immers zijn de ware dingen van het geloof, de berg is het goede van de naastenliefde, slachtoffers der gerechtigheid offeren, voor de eredienst uit de naastenliefde; de toevloed der zee zuigen, voor overvloed van wetenschappelijke ware dingen hebben; de bedekte dingen van de verborgen dingen van het zand, voor de verborgenheden van de ware wetenschappen; en omdat het zand het ware wetenschappelijke betekent, betekent het ook in de tegengestelde zin het valse wetenschappelijke, want de meeste dingen in het Woord hebben ook een tegengestelde zin en hoedanig de tegengestelde zin, leert men kennen uit de echte zin.

Daarmee dat hij het verwees onder de valsheden, wat wordt aangeduid met hij verborg hem in het zand, is het als volgt gesteld: wanneer de helse geesten die in het valse zijn, in de wereld der geesten zijn geweest en daar hebben getracht de waarheden te vernietigen bij hen die in verzoeking zijn, worden zij daarna tot de hellen verwezen, vanwaar zij niet langer kunnen uitgaan; dit is mij door verscheidene ondervindingen te weten gegeven; een zodanig iets is het, wat met de verwijzing onder de valsheden wordt aangeduid.

6763. En hij ging uit de andere dag; dat dit de opnieuw verbinding met de Kerk betekent, staat vast uit wat eerder in nr. 6756 zijn gezegd, waar eendere woorden staan.

6764. En ziet, twee Hebreeuwse mannen twistende; dat dit de waarneming betekent dat zij binnen de Kerk onder elkaar strede, staat vast uit de betekenis van ziet of zien, namelijk het

waarnemen, waarover de nrs. 2150, 3764, 4567, 4723, 5400; uit de betekenis van de Hebreeuwse mannen, namelijk zij die van de Kerk zijn, waarover eerder in nr. 6758; en uit de betekenis van twisten, namelijk strijden.

6765. En hij sprak tot de onrechtschapene: Waarom slaat gij uw genoot; dat dit de berisping betekent dat de een het geloof van de ander wilde vernietigen, staat vast uit de betekenis van de onrechtschapene, namelijk hij die niet in het ware van het geloof is, maar toch binnen de Kerk; er zijn er immers binnen de Kerk die in het ware van het geloof zijn en er zijn er die niet in het ware zijn, zoals kan vaststaan uit de verschillende ketterijen; degenen die in ketterijen of in niet-ware dingen van het geloof zijn, worden hier verstaan onder de onrechtschapene; uit de betekenis van slaan, namelijk vernietigen, nr. 6758; en uit de betekenis van de genoot, namelijk hij die in het ware van het geloof is; wanneer immers met de onrechtschapene diegene wordt aangeduid die in het niet-ware van het geloof is, dan wordt met de genoot diegene aangeduid die in het ware van het geloof is; hij wordt genoot genoemd, niet broeder, hoewel elk van beiden een Hebreëer was, omdat zij vijandig waren; dat het een berisping is, is duidelijk.

Hiermee is het als volgt gesteld: wanneer de mens wordt wederverwekt, wordt hij in gevechten tegen de valsheden gebracht en dan wordt hij door de Heer in het ware gehouden, maar in dat ware waarvan hij zich had overreed dat het het ware was; uit dit ware wordt tegen het valse gestreden; uit het niet-echte ware kan ook worden gestreden, als het slechts zodanig is dat het op de een of andere wijze met het goede kan worden verbonden en het wordt verbonden met het goede door onschuld, want de onschuld is het middel van de verbinding; vandaar komt het, dat binnen de Kerk mensen uit onverschillig welke leer kunnen worden wederverwekt, maar meer dan de anderen diegenen die in de echte ware dingen zijn.

6766. En hij sprak: Wie heeft u gesteld tot een man-vorst en rechter over ons; dat dit de doorvatting betekent dat hij nog niet zo ver in de waarheden van de Kerk was gevorderd om de onenigheden binnen de Kerk te beslechten, staat vast uit de betekenis van hij sprak, namelijk doorvatten, waarover meermalen eerder; uit de betekenis van de man-vorst, namelijk hij die in de primaire ware dingen is, dus hij die meer dan de anderen in de leer van het ware is verlicht; deze werd onder de vorst verstaan in de uitbeeldende Kerk; vandaar komt het dat met 'wie heeft u gesteld tot een man-vorst' wordt aangeduid dat hij nog niet zo ver in de waarheden van de Kerk was gevorderd; dat de vorst diegene is die in de primaire ware dingen is, zie nr. 5044; en uit de betekenis van de rechter, namelijk hij die twisten en onenigheden beslecht, hier de onenigheden binnen de Kerk, omdat zij waren tussen twee Hebreeuwse mannen, met wie degenen worden aangeduid die van de Kerk zijn.

In de hoogste zin is gehandeld over de aanvang van de Goddelijke Wet in het Menselijke van de Heer; nu wordt gehandeld over de voortgang van die Wet; in de innerlijke zin echter wordt hier gehandeld over de voortgang van het Goddelijk Ware bij de mens die wordt wederverwekt; de voortgang is zodanig dat de mens eerst onderscheid kan maken tussen het valse en het ware, want uit het ware waarin hij is, kan hij het valse zien, omdat dit het tegengestelde is; maar hij kan in die eerste tijd niet de onenigheden tussen de ware zaken van het geloof binnen de Kerk beslechten; om dit te kunnen moet hij verdere voortgang maken, want de mens wordt gaandeweg verlicht; zoals klaarblijkend kan vaststaan uit hen die in de leeftijd van de jongeling en van de eerste jongemanjaren zijn, namelijk dat zij van de leerstellingen die van hun Kerk zijn, geloven dat zij de waarheden zelf zijn en vandaar de valsheden veroordelen, maar nog niet de onenigheden kunnen beslechten tussen de dingen die van het geloof binnen de Kerk zijn; dit komt gaandeweg; en daarom ook moet de mens aan wie dit kan worden gegeven, van meer gevorderde leeftijd zijn en bij wie de innerlijke dingen van het verstand verlicht zijn.

6767. Zegt gij om mij te doden; dat dit betekent, wilt u mijn geloof vernietigen, staat vast uit de betekenis van doden, namelijk vernietigen, waarover hierna; en uit de betekenis van de Hebreeuwse man, die hier mij is, namelijk degene die van de Kerk is, dus eveneens het geloof, want het geloof is van de Kerk en deze zijn zodanig verenigd, dat wie het geloof bij iemand vernietigt, de Kerk bij hem vernietigt en dit is eveneens doden, want wie het geloof wegneemt, die neemt het geestelijk leven weg; het leven dat achterblijft, is een leven dat de dood wordt genoemd; daaruit blijkt dat met, zegt gij om mij te doden, wordt aangeduid: wilt u mijn geloof vernietigen.

Dat doden is het geestelijk leven wegnemen, blijkt uit verscheidene plaatsen in het Woord, zoals bij Jeremia: *'Ruk ze uit zoals het vee ter slachting en bestem ze tot de dag der doding; hoe lang zal het land rouwen en het kruid van het ganse veld verdorren; vanwege de boosheid van degenen die daarin wonen, zullen de beesten en de vogel worden verteerd'*, (Jeremia 12:3,4); de dag der doding, voor de tijd van de verwoesting van de Kerk, wanneer er niet langer enig geloof is, omdat er geen naastenliefde is; het land dat zal rouwen, voor de Kerk; het kruid van het ganse veld, voor elk wetenschappelijk ware van de Kerk; de beesten en de vogel zullen worden verteerd, staat daarvoor dat de goede en de ware dingen het zullen worden; dat het land de Kerk is, zie de nrs. 566, 662, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 4335, 4447, 5577; dat het kruid het wetenschappelijk ware is, staat vast uit de plaatsen in het Woord waar het kruid wordt genoemd; en dat het veld datgene is wat van de Kerk is, nrs. 2971, 3310, 3766; dat de beesten de aandoeningen van het goede zijn, dus de goede dingen, nrs. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 719, 1823, 2179, 2180, 3218, 3519, 5198; dat de vogels de aandoeningen van het ware zijn, nr. 5149; daaruit kan vaststaan wat de zin van die woorden is en eveneens dat er een geestelijke zin is in de afzonderlijke dingen daar; eenieder kan zien dat het zonder innerlijke zin niet zou worden verstaan wat de dag der doding is, wat het is dat het land zal rouwen, dat het kruid van het ganse veld zal verdorren, vanwege de boosheid van degenen die daarin wonen en dat de beesten en de vogels zullen worden verteerd.

Bij Zacharia: *'Zo sprak Jehovah, mijn God: Weidt de schapen der doding, van welke de bezitters hen doden'*, (Zacharia 11:4,5); schapen der doding kennelijk voor hen van wie het geloof de bezitters vernietigen.

Bij Ezechiël: *'Gij hebt Mij ontwijfd bij Mijn volk, voor handvullen van gerst en voor stukken van brood, om zielen te doden die niet moeten sterven en om zielen levend te maken die niet moeten leven'*, (Ezechiël 13:19); hier staat doden ook duidelijk voor het geestelijk leven vernietigen, dat wil zeggen, het geloof en de naastenliefde.

Bij Jesaja: *'Wat zult gijlieden doen ten dage van de bezoeking en van de verwoesting; beneden de gebonden en beneden de gedoden zullen zij vallen'*, (Jesaja 10:3,4); daar de gedoden voor hen die in de hel zijn, dus zij die in het boze en de valsheden zijn.

Bij dezelfde: *'Gij zijt voortgeworpen uit uw graf zoals een gruwelijke scheut, het bekleedsel der gedoden, de doorboorden met het zwaard; gij zult niet bijeengevoegd worden met hen in het graf, want gij hebt uw land verdorven, gij hebt uw volk gedood'*, (Jesaja 14:19,20); de gedoden voor hen die van het geestelijk leven zijn beroofd; gij hebt het volk gedood, staat daarvoor dat hij het goede en het ware van het geloof heeft vernietigd.

Bij Johannes: *'De dief komt niet dan opdat hij stele, dode en verderve; Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben'*, (Johannes 10:10); doden voor het leven van het geloof vernietigen; en daarom wordt er gezegd: Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben.

Bij Markus: *'De broeder zal de broeder overleveren tot de dood en de vader de kinderen en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders en zullen hen doden'*, (Markus 13:12); daar wordt gehandeld over de laatste tijden van de Kerk, wanneer er niet langer naastenliefde is en daarom ook niet enig geloof is; de broeder, de kinderen en de ouders zijn in de innerlijke zin de goedheden en de waarheden van de Kerk; en doden is die vernietigen.

Omdat met de gedoden degenen worden aangeduid die van het geestelijk leven zijn beroofd en met het veld de Kerk, was het daarom in de uitbeeldende Kerk ingesteld dat *‘indien iemand aan de oppervlakte van het veld een met zwaard doorboorde of een gedode zal hebben aangerood, hij zeven dagen onrein zou zijn’*, (Numeri 19:16); dat de met het zwaard doorboorde het door het valse uitgebluste ware is, zie nr. 4503; want het zwaard is het valse dat het ware uitblust, nrs. 2799, 4499, 6353.

Eveneens was er deze inzetting, *‘indien iemand gedood werd gevonden in het land der erfenis, op het veld, niet bekend zijnde wie hen gedood heeft, dan zouden de ouderlingen en de rechters meten tussen de steden die rondom zijn; was zo de naaste stad gevonden, dan zouden zij een kalf nemen en aan een snelle stroom onthalzen’*; behalve meer dingen, (Deuteronomium 21:1-10).

6768. Gelijk gij de Egyptenaar hebt gedood; dat dit betekent, zoals u het valse hebt vernietigd, staat vast uit de betekenis van doden, namelijk vernietigen, waarover, nr. 6767; en uit de betekenis van de Egyptenaar, namelijk het van het ware vervreemde wetenschappelijke, dus het valse, nrs. 6692, 6758, 6761.

6769. En Mozes vreesde en hij sprak: Zeker, het woord is bekend; dat dit betekent dat hij was onder de vervreemde wetenschappen en nog niet in de waarheden, om in veiligheid te zijn, staat vast uit de betekenis van vrezen, namelijk niet in veiligheid zijn; dan immers is er vrees; dat hij niet in veiligheid was, komt omdat hij niet in waarheden was; want zij die in waarheden zijn, zijn in veiligheid, want waar zij ook heengaan, zelfs indien zij midden in de hellen zouden gaan; dat degenen die nog niet in de waarheden zijn, niet in veiligheid zijn, heeft als oorzaak dat de niet-ware dingen gemeenschap hebben met boze geesten; deze dingen worden met die woorden aangeduid dat Mozes vreesde en sprak: *‘Zeker, het woord is bekend’*, namelijk aan de Egyptenaren tussen wie hij was; zoals eveneens blijkt uit wat direct daarop volgt, *‘dat farao dit woord hoorde en zocht Mozes te doden’*.

6770. vers 15-19. *En farao hoorde dit woord en hij zocht Mozes te doden; en Mozes vluchtte van voor farao en hij woonde in het land Midian en hij woonde aan een put. En de priester van Midian had zeven dochters en zij kwamen en zij putten en zij vulden de drinkbakken om de kudde van kleinvee van hun vader te drenken. En de herders kwamen en dreven hen weg; en Mozes stond op en hij hielp hen en hij drenkte hun kudde van kleinvee. En zij kwamen tot Reuël hun vader; en hij sprak: Waarom hebt gij u heden gehaast te komen? En zij zeiden: Een Egyptische man heeft ons bevrijd uit de hand van de herders; en hij heeft ook door te putten geput voor ons en de kudde van kleinvee gedrenkt.*

En farao hoorde dit woord en hij zocht Mozes te doden, betekent dat hij het valse wetenschappelijke, toen hij dit bemerkte, het ware dat van de Wet uit het Goddelijke is, wilde vernietigen; en Mozes vluchtte van voor farao, betekent dat het van de valsheden werd gescheiden; en hij woonde in het land Midian, betekent het leven in de Kerk bij degenen die in het eenvoudig goede zijn; en hij woonde aan een put, betekent het onderricht daar in het Woord; en de priester van Midian had zeven dochters, betekent de heilige dingen van die Kerk; en zij kwamen en zij putten, betekent dat zij werden onderricht in de waarheden uit het Woord; en zij vulden de drinkbakken, betekent dat zij daaruit de leer van de naastenliefde verrijkten; om hun kudde van kleinvee te drenken, betekent opdat daaruit diegenen werden onderricht die in het goede zijn; en de herders kwamen en dreven hen weg, betekent dat de leraren die in de boosheden waren, zich daartegen verzetten; en Mozes stond op en hij hielp hen, betekent de hulp van de zijde van de waarheden die van de Wet uit het Goddelijke zijn; en hij drenkte hun kudde van kleinvee, betekent dat daaruit diegenen werden onderricht die in het goede waren; en zij kwamen tot Reuël hun vader, betekent de verbinding met het goede

zelf van die Kerk; en hij sprak: Waarom hebt gij u heden gehaast te komen, betekent het doorvatten dat nu de verbinding zeker was; en zij zeiden: Een Egyptische man heeft ons bevrijd uit de hand van de herders, betekent omdat het wetenschappelijk ware dat van de Kerk is, de overhand had op de macht van de leer van het valse vanuit het boze; en hij heeft ook door te putten geput voor ons, betekent dat het uit het Woord onderrichtte; en de kudde van kleinvee gedrenkt, betekent hen die van de Kerk daar waren.

6771. En farao hoorde dit woord en hij zocht Mozes te doden; dat dit betekent dat het valse wetenschappelijke, toen dit bemerkt werd, het ware dat van de Wet uit het Goddelijke is, wilde vernietigen, staat vast uit de betekenis van horen, namelijk opmerken, nr. 5017; en uit de uitbeelding van farao, namelijk het wetenschappelijke dat tegen de ware dingen van de Kerk is, dus het valse, nrs. 6651, 6679, 6683; uit de betekenis van doden, namelijk vernietigen, nr. 6767; dus is ‘zoeken te doden’, willen vernietigen; en uit de uitbeelding van Mozes, te weten de Goddelijke Wet en het Goddelijk Ware, nr. 6752; dus het ware dat van de Goddelijke Wet is, niet de Goddelijke Wet, omdat nog wordt gehandeld over de voortgang van de Goddelijke Wet in het Menselijke van de Heer.

Daaruit staat vast dat met farao hoorde dit woord en hij zocht Mozes te doden, wordt aangeduid dat het valse wetenschappelijke toen dit werd waargenomen, het ware dat van de Goddelijke Wet is, wilde vernietigen.

6772. En Mozes vluchtte van voor farao; dat dit betekent, dat het van de valsheden werd gescheiden, staat vast uit de betekenis van vluchten, namelijk gescheiden worden; uit de uitbeelding van Mozes, namelijk het ware dat van de Wet uit het Goddelijke is, nr. 6771. Hier nu zet de vijfde staat in van de voortschrijding van de Goddelijke Wet in het Menselijke van de Heer en in de betrekkelijke zin van de voortschrijding van het Goddelijk Ware bij de mens die wordt wederverwekt, namelijk de staat van de scheiding van de valsheden en van de aanbinding met de ware dingen van het eenvoudig goede; daarna volgt de zesde staat, te weten die van de aanbinding met het goede.

6773. En hij woonde in het land Midian; dat dit het leven betekent onder hen die in het eenvoudig goede zijn, staat vast uit de betekenis van wonen, namelijk leven, nrs. 1293, 3384, 3613, 4451, 6051; en uit de betekenis van Midian, namelijk degenen die in de ware dingen van het eenvoudig goede zijn, nrs. 3242, 4756, 4788; er wordt gezegd land, omdat de Kerk wordt aangeduid waar die mensen zijn; dat het land de Kerk is, zie nr. 6767 in het midden.

6774. En hij woonde aan een put; dat dit de studie daar in het Woord betekent; staat vast uit de betekenis van wonen, namelijk leven, nr. 6773; hier de studie van het leven; en uit de betekenis van de put, te weten het Woord, nrs. 2702, 3424.

Het Woord wordt soms een put genoemd, soms een bron; wanneer het een put wordt genoemd, wordt het Woord ten aanzien van de letterlijke zin aangeduid en wanneer het een bron wordt genoemd, wordt het Woord ten aanzien van de innerlijke zin aangeduid, nr. 3765; hier wordt gezegd, wonen aan een put, omdat het Woord ten aanzien van de letterlijke zin wordt aangeduid, want die zin is de eerste voor hen die worden wederverwekt en tot het Goddelijk Ware voortschrijden, over wie hier in de innerlijke zin wordt gehandeld; ook bekommeren zij die in de ware dingen zijn van het eenvoudig goede, hier onder Midian verstaan, zich om geen andere zin dan om de letterlijke.

6775. En de priester van Midian had zeven dochters, dat dit de heilige dingen van die Kerk betekent, staat vast uit de betekenis van de dochters van de priester, namelijk de dingen die van de Kerk zijn, zie de nrs. 2362, 3963, 6729; en dat de priester het goede van de liefde is, nrs. 1728, 3670, 6148; dus wordt met de dochters van de priester de Kerk ten aanzien van het

goede aangeduid; uit de betekenis van Midian, namelijk degenen die in de ware dingen van het eenvoudig goede zijn, nr. 6773; en uit de betekenis van zeven, namelijk het heilige, nrs. 395, 433, 716, 881, 5265, 5268; dus wordt daarmee dat de priester van Midian zeven dochters had, de heilige dingen van de Kerk aangeduid van degenen die in de waarheden van het eenvoudig goede zijn.

Van diegenen wordt gezegd dat zij in het eenvoudig goede zijn, die in de uiterlijke en uitwendige dingen van de Kerk zijn en eenvoudig aan het Woord geloven ten aanzien van de letterlijke zin ervan, eenieder volgens zijn bevassing en ook leven volgens de dingen die zij geloven, dus in het goede volgens de hoedanigheid ervan vanuit de ware dingen.

Het innerlijke van de Kerk vloeit bij hen in door het goede, maar omdat zij niet in de innerlijke ware dingen zijn, wordt het goede dat invloeit, algemeen, dus duister, want het geestelijk licht kan daar niet invloeien in de afzonderlijke dingen en die zo duidelijk onderscheiden verlichten; zij die zodanig zijn, worden in het andere leven begiftigd met de hemel volgens de hoedanigheid van het goede vanuit de ware dingen.

Zodanig zijn zij die hier onder Midian worden verstaan; in de eigenlijke zin zijn het echter diegenen die buiten de Kerk zijn en in het goede volgens hun godsdienstige leven.

6776. En zij kwamen en zij putten; dat dit betekent dat zij werden onderricht in de waarheden uit het Woord, staat vast uit de betekenis van putten, namelijk onderricht worden in de waarheden van het geloof en verlicht worden, nrs. 3058, 3071; dat het was uit het Woord, wordt aangeduid met de put waaruit zij putten; dat de put het Woord is, zie nr. 6774.

6777. En zij vulden de drinkbakken; dat dit betekent dat zij daaruit de leer van de naastenliefde verrijkten, staat vast uit de betekenis van uit de put vullen, namelijk daaruit of uit het Woord verrijken; en uit de betekenis van de drinkbak, namelijk de leer van de naastenliefde.

Dat de drinkbak of de waterleiding de leer van de naastenliefde is, komt omdat het een houten kanaal is waarin water uit de put wordt geput om de kudden van kleinvee te drinken; het hout immers in de innerlijke zin betekent het goede van de naastenliefde, nr. 3720; putten betekent onderricht worden, nrs. 3058, 3071; het water dat geput wordt, betekent het ware van het geloof, nrs. 2702, 3058, 4976, 5668; de put waaruit wordt geput, betekent het Woord, nrs. 2702, 3424, 6774; en de kudden van kleinvee drinken betekent onderrichten in het goede uit het Woord, nr. 3772.

Uit deze dingen kan vaststaan dat de drinkbak de leer van de naastenliefde is.

6778. Om de kudde van kleinvee van hun vader te drinken; dat dit betekent opdat zij daaruit werden onderricht in het goede, staat vast uit de betekenis van drinken, namelijk onderrichten, nr. 3772; uit de betekenis van de kudde van kleinvee, namelijk degenen die aanleren en geleid worden tot het goede van de naastenliefde, nrs. 343, 3772, 5913, 6048; en uit de uitbeelding van Reuël, die hier de vader is en die priester was, te weten het goede van die Kerk waar diegenen zijn die in het ware van het eenvoudig goede zijn, over wie eerder in nr. 6773, 6775.

6779. En de herders kwamen en dreven hen weg; dat dit betekent dat de leraren die in de boosheden waren, zich daartegen verzetten, staat vast uit de betekenis van de herders, namelijk zij die onderwijzen en leiden tot het goede van de naastenliefde, nrs. 343, 395, 6044, hier zij die leren, maar die, omdat zij in de boosheden zijn, niet leiden tot het goede van de naastenliefde, waarover hierna; uit de betekenis van wegdrijven, namelijk zich verzetten; en uit de betekenis van de dochters, die degenen zijn die zij wegdreven, namelijk de dingen die van de Kerk zijn, nr. 6775.

Met de herders hier worden weliswaar diegenen aangeduid die onderwijzen, maar die niet leiden tot het goede van de naastenliefde, omdat zij in de boosheden zijn; want degenen die in boosheden zijn, erkennen nooit dat de naastenliefde en de werken ervan tot het heil bijdragen; zij kunnen immers de dingen niet erkennen die tegen hun leven zijn, want dit zou tegen henzelf zijn; en omdat zij in boze zaken zijn, weten zij zelfs niet eens wat naastenliefde is, dus evenmin wat de werken van de naastenliefde zijn; zij onderwijzen het geloof; daardoor rechtvaardigen zij en daardoor beloven zij de hemel; dezen zijn het die zich verzetten tegen de leer van de naastenliefde, die uit het Woord is, dus tegen hen die in het ware van het eenvoudig goede zijn, die worden aangeduid met de dochters van de priester van Midian, die de herders wegdreven van de put nadat zij geput hadden en de drinkbakken hadden gevuld om de kudde van kleinvee te drinken.

6780. En Mozes stond op en hij hielp hen; dat dit de hulp betekent van de zijde van de ware dingen die van de Wet uit het Goddelijke zijn, staat vast uit de uitbeelding van Mozes, namelijk het ware dat van de Wet uit het Goddelijke is, nr. 6771; en uit de betekenis van helpen, dus hulpverlening.

6781. En hij drenkte hun kudde van kleinvee; dat dit betekent dat daaruit diegenen werden onderricht die in het goede waren, staat vast uit de betekenis van drinken of doen drinken, dus onderrichten, nrs. 3069, 3092, 3772; en uit de betekenis van de kudde van kleinvee, namelijk degenen die aanleren en geleid worden tot het goede van de naastenliefde, waarover de nrs. 343, 3772, 5913, 6048, dus zij die in het goede zijn.

6782. En zij kwamen tot Reuël hun vader; dat dit de verbinding betekent met het goede zelf van die Kerk, staat vast uit de betekenis van tot iemand komen, dus verbonden worden; en uit de uitbeelding van Reuël, te weten het goede, omdat hij priester was; dat de priester het goede van de liefde is, zie de nrs. 1728, 3670, 6148; de verbinding die hier wordt aangeduid, is die van de ware dingen van de Kerk met het goede ervan.

6783. En hij sprak: Waarom hebt gij u heden gehaast te komen; dat dit de doorvatting betekent dat nu de verbinding zeker was, staat vast uit de betekenis van hij sprak, in de historische teksten van het Woord, namelijk doorvatten, waarover meermalen eerder; en uit de betekenis van haasten om te komen, namelijk de zekere verbinding; dat haasten het zekere is, zie nr. 5284; en dat komen de verbinding is, nr. 6782; hier wordt de zekere verbinding niet verstaan daaronder dat de dochters zich haastten om tot hun vader te komen, maar onder het ware dat van de Wet uit het Goddelijke is, wat door Mozes wordt uitgebeeld; dit is het wat werd doorvat.

6784. En zij zeiden: Een Egyptische man heeft ons bevrijd uit de hand van de herders; dat dit betekent omdat het wetenschappelijk ware, dat aan de Kerk is aangebonden, de overmacht had op de macht van de leer van het valse uit het boze, staat vast uit de betekenis van de Egyptische man, namelijk het wetenschappelijk ware; met de man immers wordt het ware aangeduid, nr. 3134 en met de Egyptenaar het wetenschappelijke, nrs. 1164, 1165, 1186, 1462, 4949, 4964, 4966, 6004, 4967, 5700, 6692; dat Mozes hier als Egyptisch man wordt betiteld, komt omdat door Mozes hier een zodanig ware wordt uitgebeeld als diegenen hebben die in het ware van het eenvoudig goede zijn, dat met de dochters van de priester van Midian wordt aangeduid; dezen zijn in een zodanig ware; zij zijn immers mensen van de uiterlijke Kerk, nr. 6775; daarom wordt ook gezegd het wetenschappelijk ware dat aan de Kerk is aangebonden; en uit de betekenis van bevrijden uit de hand van de herders, namelijk dat het de overhand had op de macht van het valse uit het boze; bevrijden immers is de overhand hebben, want wie bevrijdt uit de hand van anderen, heeft de overhand op hen; de

hand is de macht, nrs. 878, 3387, 4931-4937, 5327, 5328, 5544; en de herders zijn de leraren, die hier het valse uit het boze leren, nr. 6779; en omdat zij de leraren zijn, zijn zij ook een zodanige leer.

Dat het wetenschappelijk ware de overhand heeft op de macht van de leer van het valse vanuit het boze, komt omdat het Goddelijke is in elk ware vanuit het goede; maar in het valse uit het boze is het tegendeel en dat wat strijdig is met het Goddelijke, vermag in het geheel niets; daarom is de macht van duizend in het andere leven die in het valse uit het boze zijn, in het geheel niets ten aanzien van één die in het ware uit het goede is; bij de tegenwoordigheid van deze éne vluchten er duizend en indien zij niet vluchten, worden zij gemarteld en gekweld.

Er wordt gezegd het valse vanuit het boze, omdat dat valse waarlijk vals is; maar het valse dat niet uit het boze voortkomt, maar uit onwetendheid omtrent het ware, is niet zodanig; het is het boze dat tegengesteld is aan de hemel, niet echter het valse uit onwetendheid; ja zelfs wordt, indien in onwetendheid iets van onschuld is, dan dat valse aanvaard door de Heer zoals het ware, want zij die in een zodanig valse zijn, nemen het ware op.

6785. En hij heeft ook geput voor ons; dat dit betekent dat het uit het Woord onderrichte, staat vast uit de betekenis van putten, namelijk onderrichten in de ware dingen van het geloof en verlicht worden, nrs. 3058, 3071; dat het was uit het Woord, wordt aangeduid met de put waaruit zij putten; dat de put het Woord is, zie nr. 6774.

6786. En de kudde van kleinvee gedrenkt; dat dit betekent degenen die van de Kerk daar waren, staat vast uit de betekenis van de kudde van kleinvee, namelijk zij die in het goede zijn en die zich laten onderrichten, nrs. 343, 3772, 5913, 6048, hier zij die van de Kerk daar waren en dat dezen diegenen zijn die in het ware van het eenvoudig goede zijn en met Midian worden aangeduid, is eerder getoond.

De kudde van kleinvee duidt zowel het goede als de Kerk aan, dat wil zeggen, degenen die in het goede zijn en van de Kerk, want die zijn zo verbonden dat het ene niet van het andere kan worden gescheiden; wie immers in het goede van het geloof is, die is een Kerk en wie een Kerk is, die is in het goede van het geloof.

6787. vers 20-22. *En hij sprak tot zijn dochters: En waar is hij; waarom dit, hebt gij de man achtergelaten; roept hem en hij ete brood. En Mozes wilde wonen met de man en hij gaf Zippora, zijn dochter, aan Mozes. En zij baarde een zoon en hij noemde zijn naam Gersom, omdat hij sprak: Ik ben een vreemdeling in een vreemd land.*

En hij sprak tot zijn dochters, betekent de gedachte ten aanzien van de heilige dingen van de Kerk; en waar is hij; waarom dit, hebt gij de man achtergelaten, betekent hoe zouden zij zonder dat ware verbonden kunnen worden met het goede van de Kerk; roept hem, betekent dat het verbonden moet worden; en hij ete brood, betekent de bevestiging in het goede; en Mozes wilde wonen met de man, betekent dat zij samenstemden; en hij gaf Zippora, zijn dochter, aan Mozes, betekent dat hij daaraan het goede van zijn Kerk aanbond; en zij baarde een zoon, betekent de ware dingen daaruit; en hij noemde zijn naam Gersom, betekent het hoedanige ervan; omdat hij sprak: Ik ben een vreemdeling in een vreemd land, betekent dat hij onderricht was in de waarheden in een Kerk die niet de zijne was.

6788. En hij sprak tot zijn dochters; dat dit de gedachte ten aanzien van de heilige dingen van de Kerk betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk de gedachte, nr. 3395; en uit de betekenis van de dochters, namelijk de heilige dingen van de Kerk, nr. 6775; de heilige dingen die hier met de dochters worden aangeduid, zijn de waarheden; deze worden in het Woord heilig genoemd; de oorzaak ervan is dat de waarheden die bij de mens van het geloof

worden, uit het goede zijn en omdat datgene wat voortgaat uit het Goddelijk Menselijke van de Heer het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede is; vandaar komt het, dat de Heilige Geest het heilige is dat voortgaat uit de Heer; want niet de Geest Zelf gaat voort, maar het heilige dat de Geest spreekt; wat eenieder kan verstaan die daarover nadenkt.

Dat de Heilige Geest die ook de Parakleet wordt genoemd, het Goddelijk Ware is dat voortgaat uit het Goddelijk Menselijke van de Heer en dat het Heilige wordt gezegd van het Goddelijk Ware, staat vast uit de woorden van de Heer bij Johannes: *‘Ik zal de Vader vragen dat Hij u een andere Parakleet zal geven, opdat Hij met u blijft tot in het eeuwige, de Geest der waarheid, die de wereld niet kan aannemen, omdat zij hem niet ziet en hem niet kent. De Parakleet, de Heilige Geest, die de Vader zal zenden in Mijn Naam, die zal u alle dingen leren en zal u indachtig maken alle dingen die Ik u heb gezegd’*, (Johannes 14:16,17,26).

Bij dezelfde: *‘Wanneer de Parakleet zal gekomen zijn, die Ik u zenden zal van de Vader, de Geest der waarheid, die uit de Vader uitgaat, die zal getuigen van Mij’*, (Johannes 15:26); en bij dezelfde: *‘Wanneer die zal gekomen zijn, de Geest der waarheid, hij zal u in al de waarheid leiden; hij zal niet van zichzelf spreken, maar zo wat hij zal gehoord hebben, zal hij spreken, die zal Mij verheerlijken, omdat hij uit het Mijne zal nemen en u verkondigen; alle dingen, welke dan ook, die de Vader heeft, zijn de Mijne; daarom heb Ik gezegd ‘dat hij van het Mijne zal nemen en u verkondigen’*, (Johannes 16:13-15).

Indien men deze plaatsen met meerdere andere vergelijkt, dan kan men verstaan dat de Heilige Geest het heilige is dat voortgaat van het Goddelijk Menselijke van de Heer; de Heer zegt immers: *‘Die de Vader zenden zal in Mijn Naam’*; en verder *‘die Ik u zenden zal van de Vader’*; en ook *‘die uit het Mijne nemen zal en u verkondigen; alle dingen, welke dan ook, die de Vader heeft, zijn de Mijne; daarom heb Ik gezegd, dat hij van het Mijne zal nemen en u verkondigen’*; eveneens blijkt dat van het heilige wordt gesproken met betrekking tot het ware, want de Parakleet wordt de Geest der waarheid genoemd.

6789. En waar is hij; waarom dit, hebt gij de man achtergelaten; dat dit betekent hoe zouden zij zonder dat ware verbonden kunnen worden met het goede van de Kerk, staat vast uit de betekenis van de Egyptische man, die hier de man is die zij hebben achtergelaten, namelijk het wetenschappelijk ware, nr. 6784; en uit de betekenis van, waarom dit, hebt gij de man achtergelaten, namelijk hoe zouden zij zonder dat ware verbonden kunnen worden met het goede, want de man achterlaten is hier niet verbonden kunnen worden.

Hoe het hiermee gesteld is, zal worden gezegd: het wetenschappelijk ware dat hier door Mozes wordt uitgebeeld, is het ware van de uiterlijke Kerk; dit ware ontstaat uit het Ware dat van de Wet uit het Goddelijke is, dit is eveneens Mozes, nr. 6771, 6780; en het ware dat van de Wet uit het Goddelijke is, is het ware van de innerlijke Kerk; tenzij het uiterlijk ware uit het innerlijke ware is, kan het niet met het goede verbonden worden.

Laat teksten vanuit het Woord dit bevestigen.

Indien niet het innerlijke van het Woord invloed heeft op hen die het Woord lezen en in de letterlijke zin blijven, dan vindt de verbinding van het ware uit het Woord met het goede niet plaats; en het innerlijke van het Woord vloeit dan pas in en wordt verbonden met het goede, wanneer de mens het Woord heilig houdt en hij houdt het dan heilig, wanneer hij in het goede is.

Ter toelichting kan ook het Heilig Avondmaal dienen; weinigen weten dat het brood daar de liefde van de Heer jegens het gehele menselijke geslacht betekent en de wederkerige liefde van de mens; en dat de wijn de naastenliefde betekent; toch hebben degenen die dit heilig opnemen, verbinding met de hemel en met de Heer daardoor en vloeien de goede dingen van de liefde en van de naastenliefde in door de engelen, die dan niet denken over brood en wijn, maar over de liefde en de naastenliefde, nrs. 3464, 3735, 5915.

Daaruit blijkt dat het uiterlijk ware wordt verbonden met het innerlijk ware, wanneer de mens in het goede is, zonder dat hij het weet.

6790. Roept hem; dat dit betekent dat het verbonden moet worden, staat vast uit de betekenis van roepen, namelijk verbonden worden, nr. 6047.

6791. En hij ete brood; dat dit de bevestiging in het goede betekent, staat vast uit de betekenis van brood, namelijk het goede van de liefde, nrs. 2165, 2177, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735; brood eten wordt hier een gezamenlijk eten verstaan, en in het Woord gastmaal genoemd; de gezamenlijke maaltijden of de gastmalen vonden bij de Ouden binnen de Kerk plaats ter wille van de verbinding en van de bevestiging in het goede, nrs. 3596, 3832, 5161.

6792. En Mozes wilde wonen met de man; dat dit betekent dat zij samenstemden, staat vast uit de uitbeelding van Mozes, namelijk hier het wetenschappelijk ware, waarover eerder in nr.

6784; uit de betekenis van wonen, namelijk leven, nr. 1293, 3384, 3613; en van met iemand wonen, namelijk samenleven, nr. 4451, dus samenstemmen; en uit de betekenis van de man, namelijk het ware van het goede van die Kerk; dat de man het ware is, zie nr. 3134.

6793. En hij gaf Zippora, zijn dochter, aan Mozes, dat dit betekent dat hij daaraan het goede van zijn Kerk aanbod, staat vast uit de betekenis van geven, namelijk tot echtgenote, dus aanbinden; uit de betekenis van de dochter, namelijk het goede, waarover de nrs. 489-491; en eveneens de Kerk, nrs. 2362, 3963, 6729; Zippora betekent het hoedanige van het goede van die Kerk; en uit de uitbeelding van Mozes, namelijk het wetenschappelijk ware, nr. 6784.

6794. En zij baarde een zoon; dat dit de ware dingen daaruit betekent, staat vast uit de betekenis van baren, namelijk dat het wordt gezegd met betrekking tot de dingen die van de Kerk zijn, namelijk het geloof en de naastenliefde; deze baringen ontstaan uit het hemels huwelijk, dus dat van het goede en het ware, en dit huwelijk wordt uitgebeeld door de huwelijken op aarde; en uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, nrs. 489, 491, 533, 2623, 3373.

6795. En hij noemde zijn naam Gersom; dat dit het hoedanige ervan betekent, namelijk van de waarheden, staat vast uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, dus het hoedanige, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 2009, 2724, 3006, 3421, 6674; Gersom sluit de hoedanigheid van die waarheden in, namelijk dat het die zijn waarin hij was onderricht in een Kerk die niet de zijne was, zoals nu volgt.

6796. Omdat hij sprak: Ik ben een vreemdeling in een vreemd land; dat dit betekent dat hij onderricht was in de ware dingen in een Kerk die niet de zijne was, staat vast uit de betekenis van vreemdeling zijn, namelijk degene die wordt onderricht in de dingen die van de Kerk zijn; en uit de betekenis van het land, namelijk de Kerk, waarover de nrs. 662, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577; vandaar is een vreemd land een Kerk die niet de zijne is.

6797. vers 23-25. *En het geschiedde in deze vele dagen en de koning van Egypte stierf; en de zonen Israëls zuchtten vanwege de slavernij en zij kermden; en hun gekerm klom op tot God vanwege de slavernij. En God hoorde hun gekerm en God gedacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izaäk en met Jakob. En God zag de zonen Israëls en God kende.*

En het geschiedde in deze vele dagen, betekent na verscheidene veranderingen van de staat; en de koning van Egypte stierf, betekent het einde van het vorige valse; en de zonen Israëls zuchtten vanwege de slavenarbeid, betekent de smart vanwege het streven om het ware van

de Kerk te onderjukkan; en zij kermden, betekent de smeekbede; en hun gekerm klom op tot God vanwege de slavernij, betekent dat zij verhoord werden; en God hoorde hun gekerm, betekent de hulp; en God gedacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izaäk en met Jakob, betekent ter wille van de verbinding met de Kerk door het Goddelijk Menselijke van de Heer; en God zag de zonen Israëls, betekent dat Hij de Kerk met geloof begiftigde; en God kende, betekent met naastenliefde.

6798. En het geschiedde in deze vele dagen; dat dit betekent na verscheidene veranderingen van staat, staat vast uit de betekenis van de dagen, te weten staten, nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850; dus is ‘het geschiedde in vele dagen’, na verscheidene staten of na verscheidene veranderingen van de staat.

6799. En de koning van Egypte stierf; dat dit het einde van het vorige valse betekent, staat vast uit de betekenis van sterven, namelijk ophouden te zijn, nrs. 494, 6587, 6593; dus het einde; en uit de uitbeelding van farao, of van de koning van Egypte, namelijk het valse wetenschappelijke, nrs. 6651, 6679, 6683, 6692.

6800. En de zonen Israëls zuchtten vanwege de slavernij; dat dit de smart betekent vanwege het streven om het ware van de Kerk te onderwerpen, staat vast uit de betekenis van zuchten, namelijk de smart; uit de uitbeelding van de zonen Israëls, dus de ware dingen van de Kerk, waarover de nrs. 5414, 5879, 5951; en uit de betekenis van slavenarbeid of dienstbaarheid, namelijk het streven om te onderwerpen, waarover de nrs. 6666, 6670, 6671.

6801. En zij kermden; dat dit de smeekbede betekent, staat zonder ontvouwing vast.

6802. En hun gekerm klom op tot God vanwege de slavernij; dat dit betekent dat zij verhoord werden, kan eveneens zonder ontvouwing vaststaan, want er volgt dat God hun gekerm hoorde en gedacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izaäk en met Jakob.

6803. En God hoorde hun gekerm; dat dit de hulp betekent, staat vast uit de betekenis van horen, namelijk gehoorzamen, waarover de nrs. 2542, 3869, 4652-4660, 5017; maar wanneer het van de Heer wordt gezegd, is het voorziening treffen en hulp verlenen; want aan degene die de Heer hoort, verleent Hij hulp; en uit de betekenis van het gekerm, namelijk de smart vanwege het streven om te worden onderworpen door de valsheden.

6804. En God gedacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izaäk en met Jakob; dat dit betekent ter wille van de verbinding met de Kerk door het Goddelijk Menselijke van de Heer, staat vast uit de betekenis van het verbond, namelijk de verbinding, waarover hierna; en uit de uitbeelding van Abraham, Izaäk en Jakob, met wie het verbond was gemaakt, namelijk het Goddelijk Menselijke van de Heer.

Dat Abraham de Heer uitbeeldt ten aanzien van het Goddelijke Zelf, Izaäk ten aanzien van het Goddelijk Redelijke en Jakob ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke, zie de nrs. 1893, 2011, 2066, 2072, 2083, 2630, 3194, 3210, 3245, 3251, 3305, 3439, 3576, 3599, 3704, 4180, 4286, 4538, 4570, 4615, 6098, 6185, 6276, 6425.

Dat, waar Abraham, Izaäk en Jakob in het Woord worden genoemd, in de geestelijke zin niet zij worden verstaan, kan daaruit vaststaan dat namen nooit tot de hemel doordringen, maar slechts datgene wat met hen die worden genoemd, wordt aangeduid, dus de dingen zelf, de hoedanigheid van de dingen en de staten ervan, namelijk die dingen die van de Kerk zijn en die van het rijk van de Heer zijn en die van de Heer Zelf zijn; en bovendien bepalen de engelen in de hemel hun gedachten nooit tot de afzonderlijke personen; dit zou gelijk staan

met de gedachten eindig maken en die te verwijderen van het universele doorvatten van onderwerpen, waaruit hun spraak is.

Vandaar komt het, dat over hetgeen de engelen in de hemel spreken, onuitsprekelijk is en ver boven het menselijk denken gaat, dat zich niet uitstrekt tot de universele dingen, maar zich samentrekt tot de bijzondere dingen; wanneer er dus gelezen wordt *'dat velen uit het oosten en het westen zullen komen en zullen aanzitten met Abraham. Izaäk en Jakob, in het koninkrijk der hemelen'*, (Mattheüs 8:12) dan doorvatten de engelen de tegenwoordigheid van de Heer en de toe-eigening van het ware en het goede die van Zijn Goddelijk Menselijke voortgaan; verder doorvatten de engelen wanneer er gelezen wordt *'dat Lazarus werd opgeheven tot de schoot van Abraham'*, (Lukas 16:22), dat hij werd opgeheven tot de hemel waar de Heer tegenwoordig is; daaruit kan eveneens vaststaan, dat onder het verbond met Abraham, Izaäk en Jakob, in de innerlijke zin de verbinding met het Goddelijk Menselijke van de Heer wordt verstaan.

Dat het Goddelijk Menselijke het verbond is, dat wil zeggen, de verbinding zelf, kan vaststaan uit verscheidene plaatsen in het Woord, zoals bij Jesaja: *'Ik zal U geven tot een verbond voor het volk, tot een licht der natiën'*, (Jesaja 42:6).

Bij dezelfde: *'Ik heb U gegeven tot een verbond des volks, om het land te herstellen, om de verwoeste erfenissen te verdelen'*, (Jesaja 49:8).

Bij dezelfde: *'Neigt uw oor en gaat tot Mij, hoort en uw ziel leve, aldus zal Ik met u een verbond der eeuwigheid maken, de vaste barmhartigheden van David; ziet, Ik heb Hem gegeven tot een getuige aan de volken, tot een Vorst en Wetgever aan de natiën'*, (Jesaja 55:3,4).

Bij Maleachi: *'Plotseling komt tot Zijn tempel de Heer, Die gijlieden zoekt en de Engel des verbonds Die gijlieden verlangt; zie, Hij komt'*, (Maleachi 3:1).

Bij Samuël: *'Hij heeft mij een verbond der eeuwigheid gesteld, om te beschikken voor allen en om te bewaren'*, (2 Samuël 23:5).

In deze plaatsen wordt klaarblijkend gehandeld over de Heer en over de verbinding van het menselijk geslacht met het Goddelijke Zelf van de Heer door Zijn Goddelijk Menselijke; dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke de Middelaar is en dat niemand tot het Goddelijke Zelf, dat in de Heer is, en de Vader wordt genoemd, kan komen dan door de Zoon, dat wil zeggen, door het Goddelijk Menselijke, is in de Kerk bekend; dus is de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke de Verbinding.

Wie kan het Goddelijke Zelf met enige gedachte begrijpen en indien niet met de gedachte, wie kan ermee verbonden worden door de liefde?

Dat het verbond de verbinding is, kan vaststaan uit de verbonden tussen koninkrijken, namelijk dat zij daardoor worden verbonden en dat zij afspraken zijn van elk van beide zijden, die gehouden moeten worden, opdat de beklonken verbinding zich zal handhaven; die afspraken of verdragen worden ook verbond genoemd.

De afspraken of verdragen die in het Woord verbond worden genoemd, zijn van de zijde van de mens in de strikte zin de Tien Geboden of de Decaloog; in de bredere zin zijn het alle inzettingen, bevelen, wetten, getuigenissen en geboden, die de Heer vanaf de berg Sinaï door Mozes heeft opgelegd; en in een nog bredere zin de Boeken van Mozes; de dingen die daar zijn gesteld, moesten van de zijde van de zonen Israëls in acht worden genomen; van de zijde van de Heer is het de barmhartigheid en de uitverkiezing.

Dat de Tien Geboden of de Decaloog het verbond zijn, staat vast uit deze plaatsen bij Mozes: *'Jehovah heeft u te kennen gegeven Zijn verbond, dat Hij ulieden gebod om te doen, de Tien Woorden, die Hij schreef op de twee tafelen van stenen'*, (Deuteronomium 4:13,23); en omdat de twee stenen tafelen waarin de Tien Geboden waren gegrift, in de ark waren gelegd, (Exodus 25:16,21,22; 31:18; 32:15,16,19; 40:20), werd daarom de ark genoemd *'de Ark des Verbonds'*, (Deuteronomium 31:9,24-26; Jozua 3:3,6,14; 4:7; Richteren 20:27; 2 Samuël 15:24; 1 Koningen 8:21); hier spreekt Salomon als volgt: *'Ik heb daar een plaats beschikt*

voor de ark, waar het verbond van Jehovah is, hetwelk Hij met onze vaderen maakte', en bij Johannes: 'Geopend werd de Tempel Gods in de hemel en gezien werd de ark Zijns verbonds in Zijn Tempel', (Openbaring 11:19).

Dat een verbond genoemd worden alle gerichten en inzettingen die de Heer door Mozes heeft bevolen aan het Israëlitische volk; en eveneens de Boeken van Mozes zelf; bij Mozes: 'Op de mond van deze woorden het Ik een verbond met u gemaakt en met Israël', (Exodus 34:27); de dingen die daar verbond worden genoemd, waren verscheidene dingen ten aanzien van de slachtoffers, de feesten, de ongezuurde dingen.

Bij dezelfde: 'Mozes nam het Boek des verbonds en hij las in de oren des volks en zij zeiden: Al wat Jehovah heeft gesproken, zullen wij doen en horen', (Exodus 24:7,8).

In Koningen: 'Josia, de koning van Juda, las in het huis van Jehovah voor allen de woorden van het Boek des verbonds, gevonden in het huis van Jehovah; en hij maakte een verbond voor Jehovah, om te bevestigen de woorden des verbonds, geschreven in dat Boek; en het gehele volk stond in dat verbond.

De koning gebod het gehele volk, om Jehovah God het Pascha te houden, naar wat geschreven is in het Boek des verbonds', (2 Koningen 23:2,3,23).

Bij David: 'Indien uw zonen zullen hebben gehouden Mijn verbond en Mijn getuigenis, die Ik hun geleerd heb, zo zullen ook hun zonen tot in het eeuwige zitten op de troon voor u', (Psalm 132:12).

Dat het verbond de verbinding is door de liefde en het geloof, bij Jeremia: 'Ziet, de dagen zijn komende, gezegde van Jehovah, waarop Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken, niet zoals het verbond dat Ik gemaakt heb met hun vaders, omdat zij Mijn verbond teniet hebben gedaan; maar dit is het verbond dat Ik maken zal met het huis Israëls na deze dagen; Ik zal Mijn wet in het midden van hen geven en Ik zal die op hun hart schrijven en Ik zal hun tot God zijn en zij zullen Mij tot volk zijn', (Jeremia 31:31-33); de wet in het midden van hen geven en die op hun hart schrijven, is met geloof en met naastenliefde begiftigen; door het geloof en de naastenliefde vindt de verbinding plaats, die daarmee wordt beschreven dat 'Ik hun tot God zal zijn en zij Mij tot volk zullen zijn'.

Bij dezelfde: 'Ik zal een verbond der eeuw met hen maken, dat Ik Mij niet langer van achter hen zal afkeren en hun zal weldoen, echter zal Ik Mijn vrees in hun hart geven, opdat zij niet van Mij afwijken', (Jeremia 32:40); de verbinding door de liefde, die het verbond is, wordt aangeduid met 'Mijn vrees zal Ik in hun hart geven, opdat zij niet van Mij afwijken'.

Bij Ezechiël: 'Ik zal met hen maken een verbond des vredes, een verbond der eeuwigheid zal het met hen zijn en Ik zal ze geven en ze vermenigvuldigen en het heiligdom zetten in het midden van hen en Mijn habitakel zal bij hen zijn en Ik zal hun tot God zijn en zij zullen Mij tot volk zijn', (Ezechiël 37:26,27); daar wordt de verbinding door de liefde en door het geloof, die het verbond zijn, beschreven met het heiligdom in het midden van hen en met de woonplaats bij hen en daarmee dat Ik hun tot God zal zijn en zij Mij tot volk zullen zijn.

Bij dezelfde: 'Toen Ik aan u voorbijging en Ik zag u, dat ziet, het was uw tijd, de tijd der liefden en Ik ging een verbond met u in, opdat gij de Mijne zou zijn', (Ezechiël 16:8); daar over Jeruzalem, waarmee de Oude Kerk wordt aangeduid; dat een verbond ingaan opdat gij de Mijne zou zijn, het huwelijk of de geestelijke verbinding is, is duidelijk.

Omdat het verbond de verbinding betekent, wordt ook de echtgenote de echtgenote des verbonds genoemd, (Maleachi 2:14); en de verbinding tussen broeders wordt het verbond der broeders genoemd, (Amos 1:9).

Met het verbond wordt ook de verbinding aangeduid bij David: 'Ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene; Ik heb David Mijn knecht gezworen', (Psalm 89:4).

Dat het verdrag des verbonds van de zijde van de Heer de barmhartigheid en de uitverkiezing is, staat vast bij David: 'Alle wegen van Jehovah barmhartigheid en waarheid, degenen die Zijn verbond bewaren en Zijn getuigenissen', (Psalm 25:10).

Bij Jesaja: *'Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen en Mijn barmhartigheid zal niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet wankelen, sprak uw Erbarmer Jehovah'*, (Jesaja 54:10).

Bij Mozes: *'Jehovah uw God, Hij God Zelf, de getrouwe God, houdende het verbond en de barmhartigheid hun die Hem liefhebben en Zijn geboden houden tot in het duizendste geslacht'*, (Deuteronomium 7:9,12).

Bij dezelfde: *'Indien gij Mijn verbond zult gehouden hebben, zo zult gij Mij tot eigendom zijn uit alle volken'*, (Exodus 19:5).

Bij dezelfde: *'Ik zal naar u omzien en u vruchtbaar maken en u vermenigvuldigen en Mijn verbond met u bevestigen'*, (Leviticus 26:9); naar hen omzien, is van de barmhartigheid; hen vruchtbaar maken en vermenigvuldigen, is met naastenliefde en geloof begiften; zij die daarmee worden begiftigd worden uitverkorenen genoemd; zo zijn deze dingen dus van de uitverkiezing en verder eveneens dat zij tot eigendom zullen zijn.

De tekenen des verbonds waren ook in de uitbeeldende Kerk en het waren de uitbeeldingen krachtens welke zij van de verbinding indachtig zouden zijn; de besnijdenis was zo'n teken, (Genesis 17:11); de besnijdenis betekende immers de zuivering van de vuile liefden, waarna de hemelse liefde wordt ingeboezemd, waardoor de verbinding plaatsvindt.

De sabbat wordt ook een eeuwig verbond genoemd, (Exodus 31:16); ook van de toonbroden wordt gezegd dat zij de zonen Israëls tot een eeuwig verbond zouden zijn, (Leviticus 24:8,9); vooral het bloed, zoals vaststaat bij Mozes: *'Mozes nam het Boek des verbonds en hij las in de oren des volks en zij zeiden: Al wat Jehovah gesproken heeft, zullen wij doen en horen. Toen nam Mozes het bloed des vredeoffers en spregde het op het volk en hij sprak: Ziet, het bloed des verbonds hetwelk Jehovah met ulieden gesloten heeft over al deze woorden'*, (Exodus 24:7,8).

Bij Zacharia: *'Door het bloed uws verbonds zal Ik de gebondenen uitlaten uit de kuil waarin geen water is'*, (Zacharia 9:11); het bloed was het verbond of het teken van het verbond, omdat het de verbinding betekende door de geestelijke liefde, dat wil zeggen, door de liefde jegens de naaste; daarom noemde de Heer toen Hij het Heilig Avondmaal instelde, Zijn Bloed het bloed van het nieuwe verbond, (Mattheüs 26:28).

Hieruit nu kan vaststaan wat onder het verbond in de innerlijke zin in het Woord wordt verstaan.

6805. En God zag de zonen Israëls; dat dit betekent dat Hij de Kerk met geloof begiftigde, staat vast uit de betekenis van kennen, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot God, dat wil zeggen, tot de Heer, namelijk met naastenliefde begiften; het is immers de naastenliefde die de Heer met de mens verbindt en maakt dat de Heer tegenwoordig bij hem is, dus dat Hij hem kent.

De Heer kent weliswaar allen in het heelal, maar niet zoals een vader zijn zonen, dan diegenen die in het goede van de liefde en de naastenliefde zijn; daarom zegt de Heer van hen die in het goede zijn, die Hij Zijn schapen noemt: *'Ik ben de goede Herder en Ik ken de Mijnen en wordt van de Mijnen gekend; Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij'*, (Johannes 10:14,27).

Maar van hen die in het boze zijn, zegt de Heer 'dat Hij hen niet kent', bij Mattheüs: *'Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door Uw Naam geprofeteerd en door Uw Naam demonen uitgeworpen en in Uw Naam vele krachten gedaan. Maar dan zal Ik hun belijden: Ik ken u niet; wijkt van Mij, werkers der ongerechtigheid'*, (Mattheüs 7:22,23).

Bij dezelfde: *'Tenslotte kwamen ook de overige maagden en zeiden: Heer, Heer, doe ons open. Hij echter antwoordde en sprak: Voorwaar zeg Ik u: Ik ken u niet'*, (Mattheüs 25:11,12).

Bij Lukas: *‘Van dan aan waarop de heer des huizes zal opgestaan zijn en de deur zal gesloten hebben, zult gij aanvangen buiten te staan en aan de deur te kloppen en zeggen: Heer, Heer, doe ons open. Maar antwoordende zal Hij tot u zeggen: Ik ken u niet van waar gij zijt. Dan zult gij aanvangen te zeggen: Wij hebben vóór U gegeten en gedronken en in onze straten hebt Gij geleerd. Maar Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik ken u niet van waar gij zijt; wijkt van Mij, alle gij werkers der ongerechtigheid’*, (Lukas 13:25-27).

Daaruit blijkt dat gekend worden, wanneer het door de Heer wordt gezegd, is in het goede van de naastenliefde zijn, dat wil zeggen, begiftigd worden met dat goede, omdat al het goede van de naastenliefde van de Heer komt; en dat niet gekend worden is in het boze zijn; kennen sluit verbinding in zich en voor zoveel wordt van de mens gezegd dat hij door de Heer wordt gekend, als hij met Hem verbonden is.

Degenen die niet verbonden zijn, kent de Heer ook, ja zelfs de meest afzonderlijke dingen bij eenieder, (Johannes 2:24,25); maar omdat dezen in het boze zijn, zijn zij in een andere tegenwoordigheid, die als het ware een afwezigheid is, hoewel de Heer niet afwezig is, maar het is de mens en de geest die in het boze is, die afwezig is; hiervan wordt gezegd dat de Heer hen niet kent.

Een beeld van deze zaak verschijnt bij de engelen en de geesten; zij die eender zijn ten aanzien van de staten van het leven, verschijnen aan hen nabij; en zo kennen zij elkaar wederzijds; maar zij die niet eender zijn ten aanzien van de staten des levens, verschijnen ver van hen verwijderd en zij kennen elkaar dus ook niet; in één woord, in het andere leven maakt het eender zijn van de staat dat zij tegenwoordig verschijnen en gekend worden en maakt het oneender zijn van de staat dat zij afwezig verschijnen en niet gekend worden.

OVER DE GEESTEN VAN DE PLANEET MERCURIUS

6807. Dat de algehele hemel één Mens weergeeft, die de Grootste Mens wordt genoemd en dat alle en de afzonderlijke dingen bij de mens, zowel zijn uiterlijke als zijn innerlijke, met die Mens of met de hemel overeenstemmen, is aan het einde van verscheidene hoofdstukken getoond.

Maar om die Grootste Mens samen te stellen, zijn niet degenen voldoende die van deze aardbol in het andere leven komen; die aantallen zijn er betrekkelijk weinigen; zo moeten er ook zijn van verscheidene andere aardbollen.

Er wordt door de Heer in voorzien dat zodra er ergens iets ontbreekt aan kwaliteit of kwantiteit van de overeenstemming, dat er dan terstond van de ene of de andere aardbol worden ontboden om aan te vullen, opdat de verhouding gehandhaafd blijft en dus de hemel in stand wordt gehouden.

6808. Waarop de geesten van de planeet Mercurius in de Grootste Mens betrekking hebben, werd mij ook vanuit de hemel geopenbaard, namelijk op het geheugen, maar het geheugen van de zaken die zijn verwijderd van de aardse en louter stoffelijke dingen.

Omdat het echter gegeven is om met hen te spreken en wel verscheidene weken lang en te horen hoedanig zij zijn en uit de vorsen hoe het met hen op die planeet is gesteld, zou ik die ondervindingen zelf willen aanvoeren.

6809. Op een keer kwamen zij tot mij en zochten zij de dingen op die in mijn geheugen waren – dit kunnen geesten zeer bedreven doen; wanneer zij immers tot de mens komen, dan zien zij in diens geheugen de afzonderlijke dingen die de mens kent – toen dus de geesten van Mercurius verschillende dingen bij mij opzochten en daaronder ook de steden en plaatsen waar ik geweest was, bemerkte ik dat zij de tempels, de paleizen, de huizen en de straten niet

wilden weten, maar alleen die dingen waarvan ik gehoord had dat die in die plaatsen hadden plaatsgevonden en verder de zaken die van de regering daar waren en van de gemoedsaard en van de zeden die degenen daar hadden en soortgelijke dingen; deze hangen immers met de plaatsen samen in het geheugen bij de mens en daarom duiken, wanneer die plaatsen worden opgewekt, die samenhangen ook op.

Dat zij zodanig waren, verwonderde mij en daarom vroeg ik waarom zij de prachtige dingen van die plaatsen voorbijgingen en alleen naar de feiten en zaken daarachter zochten; zij zeiden dat het voor hen geen verlustiging is om stoffelijke, lichamelijke en andere dingen te beschouwen, maar alleen de werkelijke dingen.

Daaruit bleek mij voor het eerst, dat de geesten van die aardbol in de Grootste Mens betrekking hebben op het geheugen van de zaken die verwijderd zijn van de stoffelijke en aardse dingen.

6810. Er werd mij gezegd dat zodanig het leven van hen op hun aardbol is, namelijk dat zij zich in het geheel niet bekommeren om aardse en lichamelijke dingen, maar om de voorschriften, wetten, de regeringen van de naties daar en verder ook de dingen die van de hemel zijn daar, die ontelbaar zijn.

Verder werd gezegd dat verscheidene mensen van die planeet met geesten spreken en dat zij vandaar erkentissen van geestelijke zaken hebben en van de staten van het leven na de dood en vandaar ook een verachting voor de lichamelijke en aardse dingen; degenen immers die het leven na de dood voor zeker weten en geloven, bekommeren zich om de hemelse dingen, omdat het eeuwige en gelukzalige dingen zijn, maar niet om de wereldse, dan alleen voor zoveel als de noodzaken van het leven het vereisen.

6811. Hoe gretig zij de erkentissen opzoeken en opgraven van zulke dingen als die van het geheugen zijn die verheven zijn boven de zinlijke dingen van het lichaam, kon voor mij daaruit vaststaan dat zij, wanneer zij een blik wierpen wat ik wist ten aanzien van hemelse dingen, alle dingen doorsnelden en aanhoudend zeiden: Zo is het, zo is het.

Wanneer immers geesten tot de mens komen, dan gaan zij in zijn gehele geheugen binnen en wekken daaruit die zaken op die met hen overeenkomen, ja zelfs lezen zij, wat ik vaak heb opgemerkt, de dingen die daar zijn zoals uit een boek; de geesten van Mercurius doen dit bedrevener en sneller, omdat zij zich niet ophouden met zulke zaken die langzaam zijn en het innerlijk gezicht vernauwen en zo vertragen, zoals alle aardse en lichamelijke dingen doen, wanneer men die ten doel heeft, dat wil zeggen, wanneer men die enig en alleen lief heeft; maar zij beschouwden de onderwerpen zelf; immers die zaken waaraan geen aardse dingen kleven, voeren het gemoed omhoog, dus in een breed veld; de louter stoffelijke dingen echter voeren het gemoed omlaag, dus in een nauw veld.

Hun gretigheid om zich erkentissen te verwerven, bleek ook hieruit: eens, toen ik iets schreef over gebeurtenissen die komen zouden en zij toen in de verte waren, van waar zij geen blik konden slaan in mijn geheugen, waren zij, omdat ik die onderwerpen niet in hun tegenwoordigheid wilde lezen, zeer verontwaardigd en wilden zij, tegen hun gewone gedrag in, tegen mij uitvaren en zeiden dat ik de ergste slechterik was en soortgelijke dingen; en om hun drift te kennen te geven, brachten zij over het rechterdeel van mijn hoofd tot aan het oor toe een soort van samentrekking, vergezeld van pijn; maar die dingen deden mij in het geheel geen kwaad; maar omdat zij boos hadden gedaan, verwijderden zij zich nog meer; toch bleven zij staan omdat zij wilden weten wat ik had geschreven over toekomstige gebeurtenissen; zo'n begeerte naar erkentissen hebben zij.

6812. De geesten van Mercurius bezitten meer dan de overige geesten erkentissen van onderwerpen, zowel van die welke van de wereld van deze zon zijn, als van die welke buiten

deze in de sterrenhemel zijn; en de kennis die zij zich eenmaal verworven hebben, onthouden zij en zij herinneren zich die eveneens zo vaak als diezelfde dingen zich voordoen. Daaruit kan eveneens klaarblijkend vaststaan dat het geheugen van geesten veel volmaakter is dan het geheugen van mensen en verder dat geesten zaken onthouden die zij horen, zien en waarnemen en het meest zulke dingen waardoor zij worden verlustigd, zoals deze geesten door de erkenningen ervan; want alles wat tot verlustiging is en tot de liefde behoort, vloeit als het ware uit eigen beweging in en is blijvend; de overige gaan niet binnen, maar raken slechts de oppervlakte aan en glijden voorbij.

6813. Wanneer de geesten van Mercurius tot andere gezelschappen komen, dan vorsen zij bij hen de dingen uit die zij weten en na die uitgevorst te hebben trekken zij zich terug; er bestaat ook een zodanige vergemeenschatting tussen geesten, dat wanneer zij in een gezelschap zijn, indien zij aanvaard en geliefd zijn, alle dingen worden vergemeenschat die zij kennen en wel niet door een of ander gesprek, maar door invloeiing. Vanwege hun erkenningen zijn de geesten van Mercurius meer dan de anderen vol trots en daarom werd tot hen gezegd dat ook al weten zij talloze dingen er niettemin oneindig vele zijn die zij niet weten; en dat indien de erkenningen bij hen zich tot in het eeuwige zouden vermeerderen, zij zelfs niet eens tot het begrip van de algemene dingen zouden geraken; dat zij trots en hoogmoed hebben, werd gezegd en dat dit niet past; maar zij antwoordden dat het geen trots is, maar slechts een zich beroemen op het vermogen van hun geheugen, zo kunnen zij hun fouten verontschuldigen.

6814. Van de spraak van de woorden hebben zij, omdat die stoffelijk is, een afkeer; en daarom kon ik met hen niet anders spreken dan door een soort van actief denken. Hun geheugen voorziet, omdat het een geheugen is van werkelijkheden en niet van zuiver stoffelijke beelden, zijn onderwerpen van dichterbij de gedachte; de gedachte immers die boven de verbeelding is, vereist objectieve onderwerpen die van de stoffelijke dingen zijn verwijderd; maar hoewel dit zo is, beschikken de geesten van Mercurius toch maar weinig oordeelsvermogen; zij verlustigen zich niet in zaken die van het oordeel zijn en van de gevolgtrekkingen uit de gedachten; de pure erkenningen immers zijn voor hen de verlustiging.

6815. Het werd gegeven om het hun bij te brengen of zij niet enig nut vanuit hun erkenningen zouden willen doen, want het is niet genoeg om zich aan erkenningen te verlustigen, omdat erkenningen nutten beogen en nutten de einddoelen dienen te zijn; uit erkenningen alleen is er geen nut voor hen, maar voor de anderen aan wie zij hun kennis zouden willen meedelen en dat het de mens die wijs wil zijn, geenszins betaamt om alleen bij kennis te blijven staan, omdat die slechts een instrumentale oorzaak is, die dienstig moet zijn bij het opsporen van de nutten die van het leven dienen te zijn. Maar zij antwoordden dat zij zich verlustigen in erkenningen en dat de erkenningen voor hen nutten zijn.

6816. De geesten van Mercurius verschillen geheel en al van de geesten van onze aarde, want de geesten van onze aarde bekommeren zich niet zozeer om de zaak zelf, maar om stoffelijke, wereldse, lichamelijke en aardse dingen; daarom kunnen de geesten van Mercurius niet met de geesten van onze aarde tezamen zijn; daarom vluchten zij weg waar zij ze ook maar aantreffen; de geestelijke sferen immers die van beide uitwasemen, zijn bijna met elkaar in strijd.

De geesten van Mercurius voeren aan dat zij de uit de stoffelijke dingen voortgebrachte zaken liefhebben en dat zij niet de schil willen beschouwen, maar de zaken die van de buitenkant ontdaan zijn, dus de innerlijke dingen.

6817. Het vervolg over de geesten van de planeet Mercurius aan het einde van het volgende hoofdstuk.

Einde van Exodus hoofdstuk 2